[T]AKSA PLAĆENA U GOTOVU

Obitelj

BROJ 3-4

16. SIJEČNJA 1938

Za naše vrijedne domaćice!

B 11-1 Bijeli žakard stolnjak, bez ubrusa, veličina 115×120 Din 21.—
120×125 » 23.—

B 11-2 Bijela stolna žakard garnitura, stolnjak veličine 120×130 cm, sa 6 ubrusa veličine 58×58 cm Din 68.—

B 11-3 Karirani stolnjak, od krep tkiva, razne boje, veličina 120×125 cm Din 32.—

B 11-4 Bridž stolnjak, u raznim bojama, veličina 85×90 cm Din 29.—

B 11-5 Stolna damast garnitura, bijela, stolnjak veličine 140×140 cm, sa 6 ubrusa veličine 60×60 cm Din 98.—

B 11-13 Desert ubrusi od damasta, bijeli, sa bordurom, veličina 32×32 cm, komad Din 3, sa ažurom » 4.

B 11-14 Desert ubrusi sa resama od bijelog damasta, sa bordurom, veličina (sa resama) 24×24 cm, komad Din 2.— veličina 28×28 cm komad Din 2.50

B 11-15 Bijeli stolni žakard ubrusi, veličine 53×53 cm, komad Din 6.—

B 11-16 Bijeli damast desert ubrusi, veličina 43×43 cm komad Din 5.—

B 11-9 Stolnjak od krep tkiva, veličina 110×110 cm, u raznim bojama Din 50.—

B 11-6 Stolna bijela damast garnitura, stolnjak veličine 140×140 cm, sa 6 ubrusa veličine 60×60 cm Din 150.—

B 11-17 Domaći ručnici, duljine oko 1 metar, porubljeni, sa petljom za vješanje, komad Din 9.—

B 11-18 Domaći ručnici, duljina oko 1 metar, porubljeni, sa petljom za vješanje, sa bordurom, komad Din 7.50

B 11-19 Domaći ručnici od finog bijelog Huck tkiva, duljina oko 1 metar, porubljeni, sa petljom za vješanje i sa bordurom, komad Din 10.50

B 11-20 Domaći ručnici od trajnog krep tkiva, porubljeni, sa petljom za vješanje, duljina oko 1 metar, sa bordurom, komad Din 12.50

B 11-10 Stolna bijela damast garnitura sa ažurom, stolnjak veličine 140×140 cm, sa 6 ubrusa veličine 50×50 cm Din 175.—

B 11-7 Desert damastna garnitura, stolnjak veličine 120×125 cm, sa 6 ubrusa veličine 32×32 cm Din 70.—

B 11-21 Kuhinjska krpa, karirana, porubljena, veličina 43×47 cm, komad Din 3.75

B 11-22 Kuhinjska krpa, porubljena, crveno ili modro karirana, veličina 54×54 cm, komad Din 4.50

B 11-11 Stolnjak od krep tkiva, veličina 130×130 cm, uzorkovan u raznim bojama Din 69.—

B 11-23 Kupon platna za 2 plahte, 4 m Din 69.—
Bolja vrst » 76.—
Najbolja vrst » 89.—

B 11-24 Kupon batist šifona za žensko rublje, 10 m., 78 cm šir. Din 82.—. Šifon za svaku uporabu, 10 met., 80 cm širine Din 98.—. Odličan šifon za žensko rublje, 10 met., 80 cm širine Din 110.—.

B 11-25 Kupon platna za prevlake, 5 metara, 180 cm širine D 125.—, Bolja vrst D 155.— Najbolja vrst D 175.—

B 11-8 Desert garnitura, od damasta, stolnjak veličine 120×125 cm, sa 6 ubrusa veličine 30×30 cm Din 85.—

Ostali izbor stolnih garnitura, ubrusa, krpa, ručnika i platna izvolite razgledati u glavnom katalogu na stranicama 36 do 49!

B 11-12 Vanredno fina bijela desert garnitura, sa ažurom, lijepim prugama, u raznim bojama, stolnjak veličine 130×130 cm, sa 6 ubrusa veličine 30×30 cm Din 215.—

Tisuće kupaca naručuju robu poštom pomoću naših bogatih kataloga. Zašto ne bi i Vi naručivali poštom?

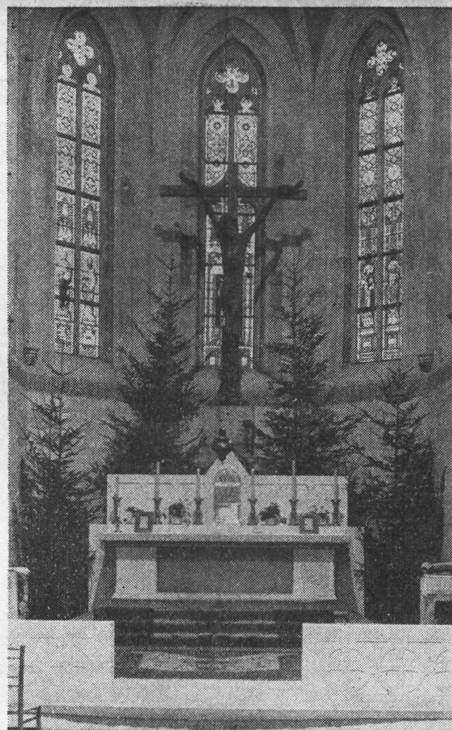
Robna kuća

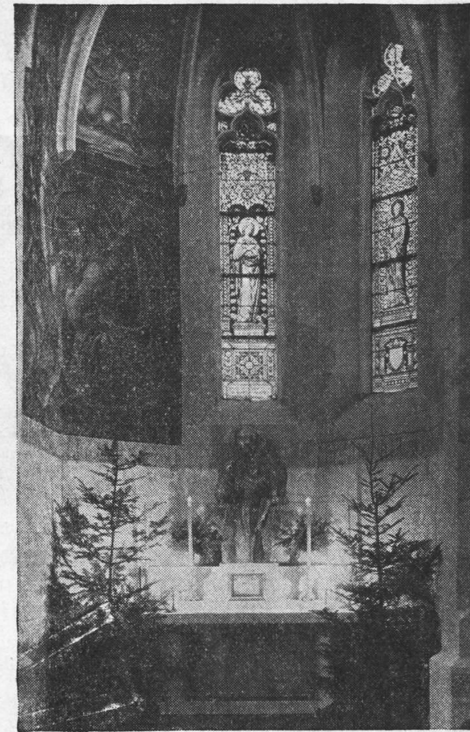
Kastner i Öhler

Zagreb, Ilica 4 i 6

Katalog ćemo Vam poslati besplatno, a ako naručena roba roba ne bi odgovarala, zamjenjujemo istu ili vraćamo novac.

NOVI GLAVNI OLTAR S RASPELOM OD MEŠTROVIĆA
Lijevo: POBOČNI OLTAR S MALIM RASPELOM OD MEŠTROVIĆA
Desno: OLTAR S MEŠTROVIĆEVIM KIPOM MAJKE BOŽJE

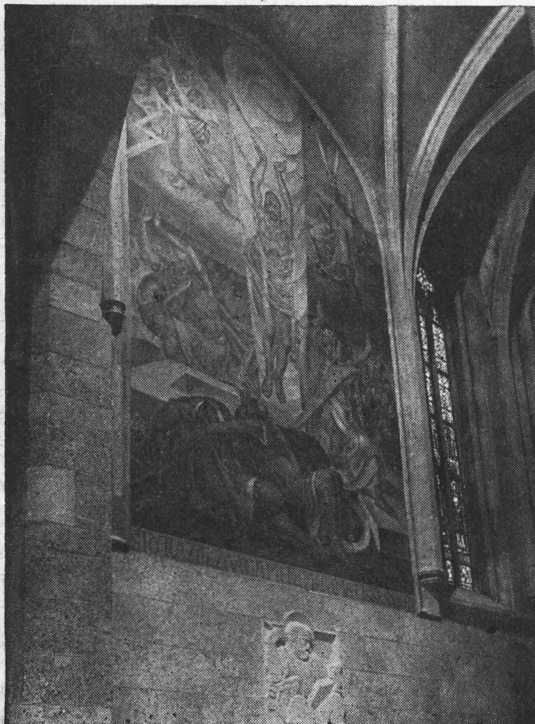
OBNOVA STARODREVNE CRKVE SV. MARKA U ZAGREBU

KULTURNI I VJERSKI DOGAĐAJ PRVOGA REDA

Napisao Dr Ante Živković

Crkva sv. Marka u Zagrebu u Gornjem gradu kraj hrvatske sabornice stara je crkva, u koju su narodni zastupnici hrvatskog sabora odlazili na zaziv Duha Svetoga prije sastanka novog sabora i na zahvalu Bogu nad sretno izvršenim djelom. Ta je crkva često u prošlosti kao i u sadašnjosti bila predmet općeg živog zanimanja.

Tako je polovicom 18. stoljeća javno mišljenje grada Zagreba bilo za to, da se crkva kao bezvrijedna građevina poruši. I doista je i sam biskup Ivan Paxy g. 1771. dao dozvolu, da se crkva poruši i sagradi nova uz župni dvor. No smrću biskupa Paxy-a rušenje crkve sv. Marka bilo je odgođeno, tako da je županijska skupština od 31. ožujka 1806. morala ponovo zatražiti, da se crkva sv. Marka poruši. Tadašnji župnik Karvančić morao je pisati apologiju, da crkvu spasi. Konačno je crkva sv. Marka spašena spretnom taktikom biskupa Maksimilijana Vrhovca, koji je dao privolu na njezino rušenje, ali uz uvjet, da općina sagradi na Harmici (današnji Jelačićev trg) novu cr-

Slika lijevo:
ISUSOVO USKRSNUĆE
Fresko-slika u apsidi glavnog oltara na lijevom zidu
Naslikao Jozo Kljaković

Slika desno:
OTAJSTVO PRESV. EUHARISTIJE
Fresko-slika u apsidi glavnog oltara na desnom zidu
Naslikao Jozo Kljaković

Sve slike foto I. Kirin

kvu ili položi 200.000 forinta za novogradnju.

Drugom polovicom devetnaestog stoljeća, kada se počelo ozbiljno raditi o konačnom popravku crkve, još je bilo mnogo zagrebačkih građana, koji su tvrdili, da je za popravak crkve svaki utrošeni novčić bačen novac, pa da je bolje, da se crkva poruši. Većina je ipak bila protiv rušenja i odlučila, da se crkva iz temelja obnovi.

Obnovu crkve je konačno proveo arhitekt Bolle, koji je restaurirao i prvostolnu crkvu. Bilo je mnogo kritike, kako je Bolle tu obnovu crkve sv. Markao izveo, naročito sa umjetničkoga stanovišta. Sad je novom unutrašnjom restauracijom te crkve uklonjeno sve, čime ju je Bolle bio udaljio od njena prvotnoga karaktera. Tek sada nam se ukazala sva njena ljepota, pa smo svijesni, da je današnjom obnovom izvršeno veliko kulturno djelo u našem hrvatskom glavnom gradu Zagrebu.

Današnji župnik župe sv. Marka opat Msgr dr Svetozar Ritig od prvoga je časa, kada je pod konac godine 1916. preuzeo dužnost župnika ove starodrevne i najuglednije hrvatske župe, kao čovjek visoke kulture i poznavalac umjetnosti, svijestan svog odgovornog položaja odlučio, da crkvu sv. Marka opet podigne na onu umjetničku visinu, koju je i prije imala. Tako je već prvih godina svoga župnikovanja raspravljao o uređenju i obnovi s prvim našim umjetnicima Kljakovićem, Račkim, Babićem i drugima.

Prvi radovi današnje obnove crkve sv. Marka počeli su polovicom godine 1922. i trajali su do pod konac 1928. godine. Tada je crkva ukrašena velikim slikama od Kljakovića i Babića. No župnik dr Ritig želio je temeljitu obnovu te je putovao u inozemstvo, da vidi, kako su se slične obnove drugdje izvršivale, a održao je i bezbroj savjetovanja s domaćim stručnjacima. Konačno je sredinom g. 1936. sastavljen u svrhu obnove odbor stručnjaka, u kojemu su bili župnik dr. Svet. Ritig, kanonik Janko Barlè, slikar Jozo Kljaković, arhitekt Bruno Bauer, ravnatelj gradskog muzeja Đuro Szabo i gradski građevni savjetnik Karlo Ševček. Savjetom i djelom pomagao je tom odboru najslavniji hrvatski kipar Ivan Meštrović, a duhovnu oblast nadbiskupije zastupao je u odboru kanonik dr Lovro Radičević.

Taj odbor je ponajprije zaključio, da se dotadanja sakristija pregradi natrag u kapelu, kako je nekada bila, i da se posveti zaštitnicima grada Zagreba sv. Fabijanu i Sebastijanu, a današnji prostor ispod tornja da se uredi za sakristiju. Slikaru Jozi Kljakoviću povjerena je izrada fresko-slikâ kod sva tri oltara. Odmah je započeto unutrašnje uređenje crkve, a izvana se ima izvesti poslije, kada se dovrši crkva iznutra.

Prigodom skidanja žbuke ustanovljeno je, da su glavni stupovi crkve iz lijepog bizečkog kamena, a i ostali stupovi da su od kamena. Nakon tog otkrića zaključeno je, da se stupovi imaju temeljito popraviti i ostaviti u njihovu lijepom kamenom obliku.

Uporedo sa čišćenjem i popravljanjem stupova provodilo se je oslikavanje stijena glavnog oltara fresko-slikama prof. Kljakovića.

Otkapanjem i čišćenjem kripta utvrđeno je, da crkva i kripte nijesu istodobno rađene, već već da su kripte ugrađivane mnogo kasnije u već gotovu crkvu.

Kod prvih radova oko obnove crkve sv. Marka između 1922. i 1928. godine izvedeno je bilo

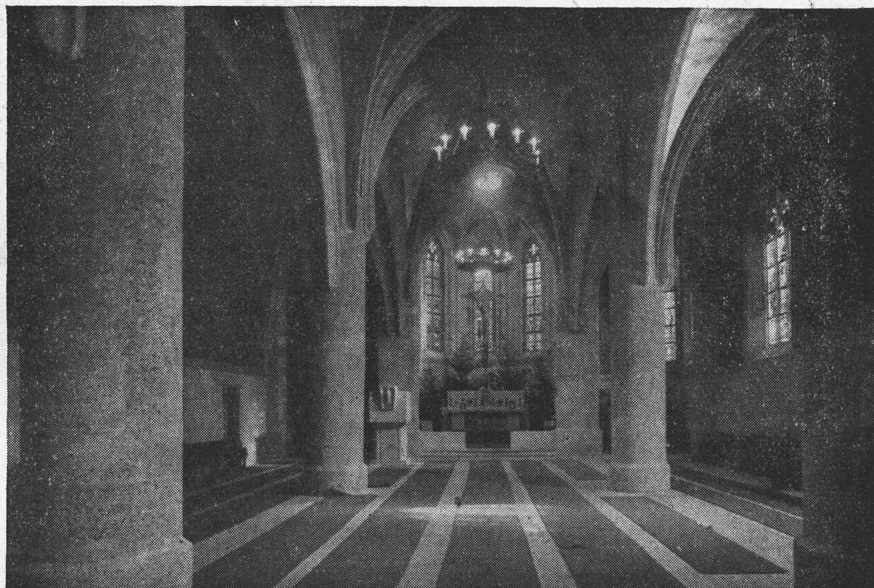
Slika lijevo :
CRKVA SV. MARKA U ZAGREBU GODINE 1861.
prije restauracije arhitekta Bollè-a

u crkvi centralno loženje toplom vodom. To loženje je omogućilo samo temperiranje crkve za najveće zime. Istodobno zračenje crkve nije bilo uspjelo. Sada je bilo odobreno i instalirano grijanje toplim zrakom pomoću kalorifera, koji se neposredno zagrijavaju gorivom. Ovaj sistem zagrijavanja dopušta grijanje zraka, koji se nalazi u crkvi. Zrak iz crkve siše se ventilatorima kroz dovodne kanale u peć, tu zagrije i tjera kroz druge kanale u crkvu. Tako se vrši početno loženje, dok je crkva još prazna i zrak svjež. Kad se crkva napuni, zatvara se dovođenje zraka iz crkve, te se istim ventilatorom dovodi svježi zrak izvana u peć, ugrije se i tjera u crkvu. Na tavanu je crkve smješten poseban uređaj za odvođenje nečistog zraka iz crkve. Iz temelja je preuređen kor, koji je znatno zgodnije smješten. Današnjim smještajem kora crkva je arhitektonski dobila znatno na svom objamu i arhitektonskoj ljepoti.

Crkvi daje poseban dostojanstveni ton kameno opločenje ispod fresko-slika prof. Kljakovića do poda. Arhitektonski čar crkve pojačan je pozlaćenim stropom. Cijela je unutrašnja arhitektura crkve ovom obnovom dobila savršen umjetnički oblik.

Strogo umjetnički radovi kod obnove crkve sv. Marka jesu fresko-slike Joze Kljakovića, koje je izradio uz glavni i dva pobočna oltara, te radovi Ivana Meštrovića, koje je poklonio crkvi sv. Marka. Sagrađeni su i novi oltari i propovjedaonica, za koje je po zamisli Meštrovića nacrte izradio Kljaković.

Uz sav idejni rad, koji je kod ove obnove crkve sv. Marka potpuno besplatno dao Meštrović, danas su u crkvi ovi njegovi radovi: Veliko drveno raspelo na glavnom oltaru, koje je izradio još za svjetskog rata, a predstavlja veliku umjetničku i materijalnu vrijednost, te je poznato po cijelom svijetu. Na pobočnom oltaru Majke Božje nalazi se njegov munumentalni kip Majke Božje u bronci sa malim Isusom na krilu. Na drugom pobočnom oltaru je malo raspelo od Meštrovića te u stijeni Žalosna Majka Božja u terrakoti, koju će kasnije izraditi također u bronci. Još je od Meštrovića sv. Marko u kamenu uz glavni oltar i orao na propovjedaonici.

UNUTRAŠNJOST CRKVE SV. MARKA KAKVA JE DANAS

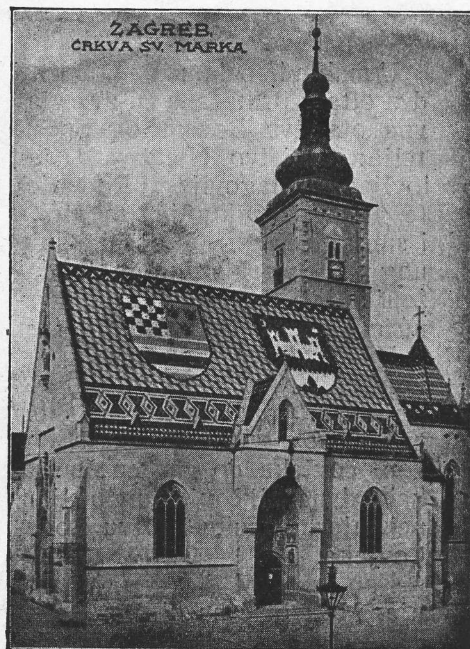
Kad gledamo ove umjetničke radove Meštrovićeve i fresko-slike Kljakovićeve, tek tada nam se ukazuje prava umjetnička i religiozna vrijednost obnove crkve sv. Marka. Ti su veliki naši umjetnici time, što su zajedno sa župnikom drom Ritigom otkrivši staru crkvu velike srednjovjekovne ljepote u njoj stvorili novu modernu crkvu sa našim narodnim motivima, te i svojim umjetničkim radovima starinu uzvisili, dali tom crkvom velebni moderni hram Božji, kojim može da bude ponosan svaki Zagrepčanin i Hrvat.

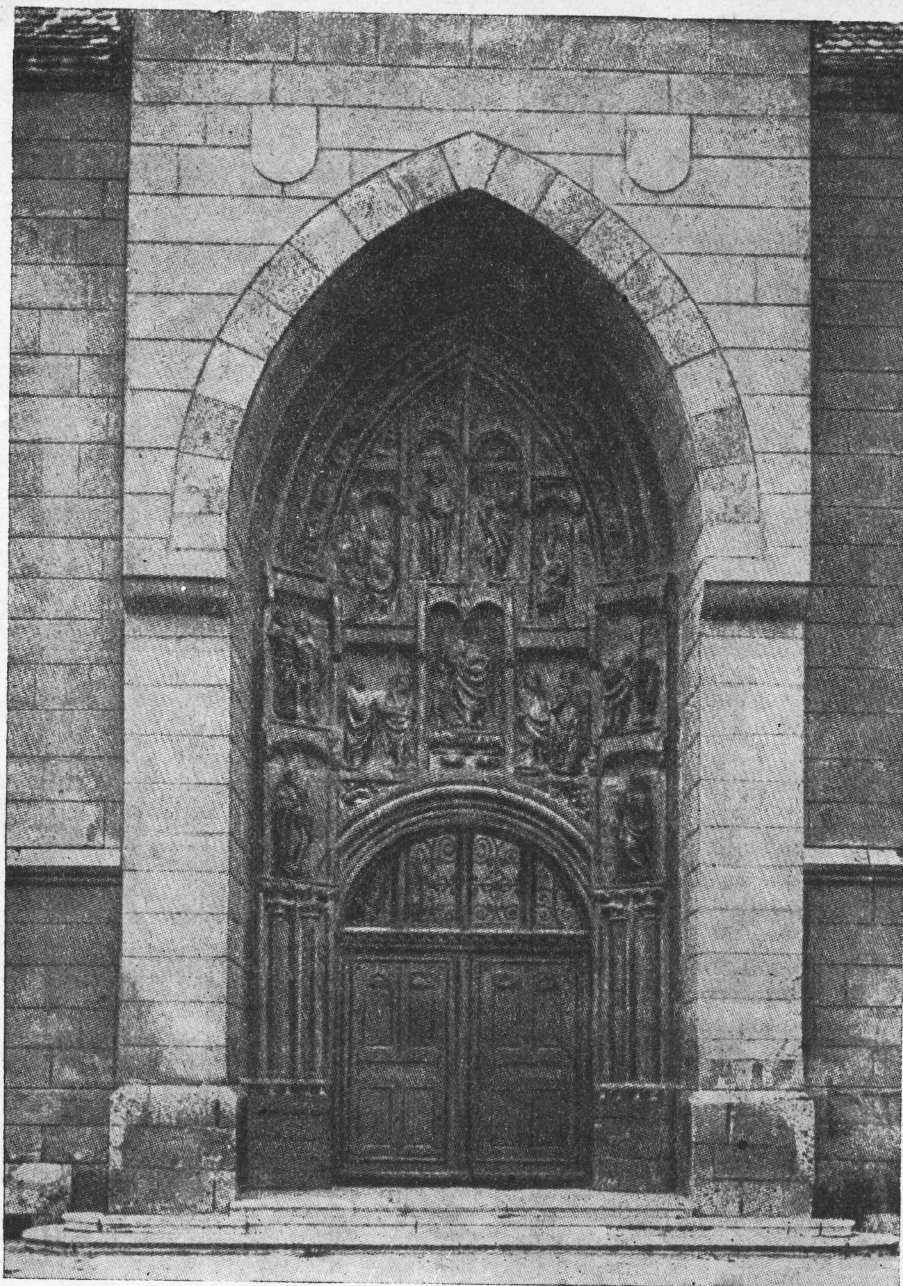
Što crkvi sv. Marka, kako je danas obnovljena, naročitu veličinu daje, posebno u srcima pobožnih i pravih vjernika, jest misao, koja je prikazana i izražena Kljakovićevim fresko-slikama i Meštrovićevim kipovima. Ta misao prikazuje veličinu kršćanstva. Da ta misao potječe od župnika dra Ritiga, ne treba ni isticati.

Po toj je misli vodilji prof. Kljaković sa svojim slikama u južnoj pokrajnoj lađi prikazao velikog zakonodavca Starog Zavjeta, Mojsiju i četiri najveća vjerska genija Starog Zavjeta, proroke Izaiju, Jeremiju, Ezekijela i Danijela. Ti su proroci vođeni Božjim duhom objavili svojim knjigama mesijansku ideju i tako duhovno pripravili u dušama čovječanstva dolazak Spasitelja na ovaj svijet. U sjevernoj je pokrajnoj lađi, prema slici Mojsije, postavljen Spasitelj, kao zakonodavac Novog Zavjeta.

Te skupine velikih Kljakovićevih fresko-slika prikazuju teološku ideju cjelokupne Božje objave.

Slika desno:
CRKVA SV. MARKA IZA BOLLÉOVE RESTAURACIJE

PORTAL CRKVE SV. MARKA S JUŽNE STRANE

U malim kapelama uz pobočna dva oltara prikazana su dva glavna otajstva Božanskog Spasitelja: Otajstvo Njegova Utjelovljenja (Blagovijest i Rođenje) te otajstvo Otkupljenja (Muka i smrt na Križu). U apsidi glavnog oltara prikazano je produženje djela Spasiteljeva u Uskrsnuću i Presv. Euharistiji.

Meštrovićeva koncepcija otkupljenja i spasenja nada sve je snažna, pa ona kod velikog raspela na glavnom oltaru dovodi čovjeka do zaprepaštenja, kako današnji čovjek malo cijeni neizmjernu muku i žrtvu Boga-Čovjeka.

Kao sastavni dio djela spasenja, Meštrović na oltaru Majke Božje prikazuje Madonu ne kao običnu ženu, nego kao odabranu od Boga, punu Milosti, koja je Bogu poslužila kao saradnica na djelu Kristova dolaska na svijet i na djelu Otkupljenja. Kip Majke Božje prikazuje: Božansko Majčinstvo, koje nije isto, što i ljudsko, te krilo Prečiste Djevice kao najdostojnije prijestolje Boga-Čovjeka na zemlji.

U Žalosnoj Majci Božjoj kraj lijevog oltara umjetnik prikazuje duboku i iskrenu Majčinsku bol u posljednjem cjelovu mrtvom Kristu, postavljenom na njezina koljena.

Relijef sv. Marka, zaštitnika crkve, nalazi se u pobočnoj lijevoj stijeni prezbisterija. Taj podređeni položaj sveca, zaštitnika crkve, treba da nam kaže, da je glavna zadaća Kristove crkve, ne poštivanje i slavljenje pojedinih svetaca, već neprestano obnavljanje nekrvne žrtve na našim oltarima.

Čelo relijefa sv. Marka u kamenu postavljen je stari grb Grada Zagreba, koji je očuvan u samoj crkvi sv. Marka, u kapeli sv. Fabijana i Sebastijana iz g. 1499.

Cijela ta obnova dala je toj našoj starodrevnoj crkvi karakter, koji cijelom svijetu posvjedočava, kako hrvatski narod i njegov glavni grad Zagreb i sada, kao što je bilo i u prošlosti, priznaje i svetom drži svoju katoličku tradiciju.

Ovom zgodom, dva velika hrvatska umjetnika obnovom crkve sv. Marka dolaze u najtjesniju saradnju i sa kršćanstvom i sa Katoličkom Crkvom, izdižući njenu veličinu do neizmjernih razmjera.

Nadajmo se, da će oni puni svoj genij i u umjetničkom i u religioznom pogledu moći razviti u spomen-crkvi tisuće godišnjice hrvatskoga Kraljevstva u crkvi Krista Kralja u Trnju.

Da u tom umjetničkom radu te naše umjetnike ne vodi želja za materijalnim interesima, dokazuje to, što su svoje radove u crkvi sv. Marka izvršili velikim dijelom besplatno, a dijelom uz umjereni honorar. To isto dokazuje i njihov rad kod podizanja crkve Sv. Marije u Biskupiji Kraj Knina, na svetom i historijskom tlu hrvatske prošlosti, na kojem su mjestu krunjeni hrvatski kraljevi, jer za nju nesamo da daju potpuno besplatno sve svoje umjetničke radove, već su za njezinu izgradnju doprinijeli i u gotovu novcu stotine hiljada dinara.

Crkva sv. Marka u Zagrebu, crkva Sv. Marije u Biskupiji kod Knina, a nadajmo se doskora i crkva Krista Kralja u zagrebačkom Trnju bit će najtrajniji spomenici umjetničke veličine te dvojice velikih umjetnika u hrvatskom narodu. Po njima će se njihovo ime pronositi daleko u budućnost kroz pokoljenja hrvatskog naroda, a ta divot-djela bit će na slavu Božju i ponos hrvatske kulture.

USPOMENE NA VELIKOGA HRVATSKOG METROPOLITU

IZA SMRTI ZAGREBAČKOGA NADBISKUPA DRA ANTUNA BAUERA

(Svršetak)

Napisao Dr Josip Andrić

U Rimu 12. svibnja 1936.

Današnje otvorenje Svjetske izložbe katoličke štampe, koje je obavio sam Sv. Otac Papa Pijo XI., bilo je triumf katoličke Crkve na polju tiskane riječi. I naše hrvatsko-slovensko odjeljenje dostojno nas zastupa. Vrlo sam zahvalan našim nadbiskupima Baueru, Stepincu i Šariću, što su mi povjerili časnu zadaću oko organiziranja našeg odjeljenja, kojemu je Vladimir Kirin dao ukusnu umjetničku formu.

13. siječnja 1937.

Danas je hrvatski metropolita Bauer u ime cijelog našeg Episkopata upravio molbu Sv. Stolici u Rim, da se po svim našim krajevima uvede jedinstvena proslava blagdana bl. Nikole Tavelića 14. studenoga.

7. ožujka 1937.

Posveta nadbiskupa dra Josipa Ujčića, koju je danas obavio hrvatski metropolita Bauer, zacijelo je posljednja njegova biskupska posveta. Možda smo ga posljednji put vidjeli u tako svečanoj crkvenoj funkciji — a ja sam zaboravio ponijeti fotografski aparat. Ne mogu to prežaliti.

11. ožujka 1937.

Potužio sam se biskupu Bonefačiću što nemamo još biskupa, koji će poći u Svetu Zemlju, da obavi posvetu našeg jerusalemskog oltara. Stari nadbiskup Bauer je boležljiv, pa se nadbiskup koadjutor Stepinac ne usuđuje otići na tako daleki put...

»A ipak bi najljepše bilo, da on pođe,« primijeti preuzvišeni splitski biskup.

»Stari nadbiskup je od početka pokrovitelj naše akcije za hrvatski jerusalemski oltar,« rekoh. »Da nije tolike starosti i bolesti, zastalno bi on vrlo rado sam pošao u Jerusalem, da obavi posvetu tog oltara, reprezentativnog za hrvatski narod. Pa kad on ne može, ne bi li on izjavio svom koadjutoru želju, da pođe mjesto njega?...«

»Da mu to reknem?«

»Molim. To je posljednja nada.«

To je bilo jučer. Sinoć mi telefonira biskup Bonefačić, da je, hvala Bogu, uspjelo: nadbiskup Bauer je obećao govoriti nadbiskupu koadjutoru. A danas pred veče mi je telefonirao nadbiskup koadjutor, da dođem k njemu, jer je možda nastala promjena, što se tiče hodočašća u Svetu Zemlju.

Došao sam.

»Stari nadbiskup želi, da idem u Svetu Zemlju obaviti posvetu našega oltara. Pa kad on to želi, neka bude, u ime Božje...«

Još nikad nisam osjetio toliko zahvalnosti prema dičnom starom hrvatskom metropoliti kao danas...

8. svibnja 1937.

Danas je nadbiskup Bauer kao predsjednik biskupskih konferencija izdao okružnicu o hodočašću u Svetu Zemlju, te je u njoj preporučio i sudjelovanje u duhovnom hodočašću, kojim će, uvjeren sam, posebnim načinom biti uzveličano značenje ostvarenja hrvatskog svetišta u Jerusalemu.

11. lipnja 1937.

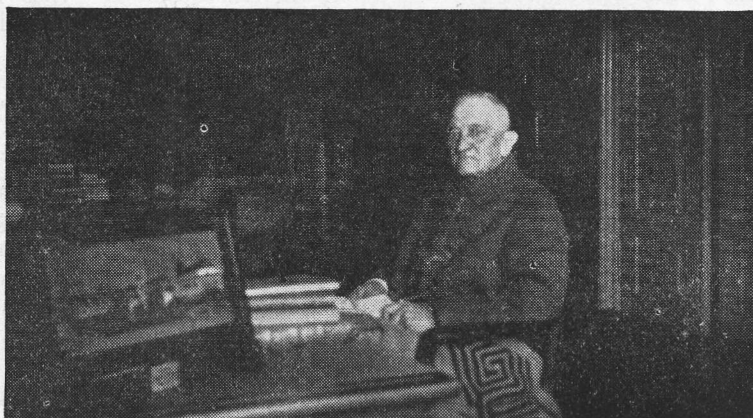
Prije mog večerašnjeg predavanja o svetojeronimskoj knjizi pitao me prof. Šrepel, kako je sa zdravljem starog nadbiskupa, jer su se pročule nove loše vijesti. Zatim mi je pričao, kako je jednom zgodom prije nekoliko godina bio u radiju već objavio njegovu smrt, koju je vijest sam stari nadbiskup telefonski demantirao.

24. lipnja 1937.

Starom nadbiskupu je, čini se, vrlo zlo. Nadbiskupov tajnik dr Šeper mi telefonira da moramo biti spremni, da nadbiskup koadjutor zato ne će moći ići u Svetu Zemlju. Vrlo sam zabrinut, ali ne očajavam. Bl. Nikola Tavelić će pomoći!

1. srpnja 1937.

Umro je nadbiskup Jeglič. Kako će ta vijest djelovati na nadbiskupa Bauera? Njih dvojica su posljednjih nekoliko godina redovito zajedno provodili jedan dio ljeta u cistercitskom sa-

Slika desno:
NADBISKUP BAUER KOD SVOG RADNOG STOLA U POSLJEDNJIM DANIMA SVOGA ŽIVOTA
Jedna od zadnjih fotografija velikog pokojnika

mostanu u Stični. A sad Jegliča više nema. Nadbiskup Bauer ostaje sam...

7. srpnja 1937.

»Dakle prekosutra krećemo?« reče mi danas nadbiskup koadjutor, kad sam došao k njemu. »U ime Božje. Samo me zabrinjuje zdravlje starog nadbiskupa. Eto vidite, kako je nadbiskupa Jegliča samo nestalo, samo se tiho preselio u vječnost. Tako će biti i s našim starim nadbiskupom. Pomalo odlazi. Samo da to ne bude za vrijeme našega hodočašća. Morao bih prvom avionskom vezom natrag... Pribavite dru Šeperu adrese, na koje mi za svaku eventualnost može brzojaviti, pa i dok budemo plovili po moru.«

U Kani Galilejskoj 18. srpnja 1937.

U gradu prvoga čuda Isusova bili smo počašćeni izvrsnim vinom.

»Pribavite bocu takvog vina, da ponesem starom nadbiskupu. Vrlo će se tom obradovati,« rekao mi je preuzvišeni dr Stepinac.

Ponio sam vina iz Kane...

U Jerusalemu 25. srpnja 1937.

Naša je jerusalemska svečanost divno prošla. Svi smo neopisivo oduševljeni, a najviše naš nadbiskup koadjutor. Izvršio je veliku zadaću po želji starog nadbiskupa, kojega sam se baš zato posebno toplo spomenuo u svom govoru na svečanosti poslije posvete oltara. Brzojavni pozdravi Sv. Ocu Papi i hrvatskome metropoliti bili su pravi odrazi neopisivog zanosa, ljubavi i zahvalnosti...

26. listopada 1937.

U svojoj sobi u zagrebačkom nadbiskupskom dvoru primio me je vrhbosanski nadbiskup preuzvišeni dr Ivan Šarić. Uvijek me srdačno prima. Razgovaramo o svemu. Danas je došao razgovor o preuzvišenom hrvatskom metropoliti Baueru.

»Sa zdravljem starog nadbiskupa nije dobro,« govori mi nadbiskup Šarić. »Vidim ja to. A on se, molim vas, ipak svaki dan proveze na šetnju. Otporne je naravi, ali ta otpornost ipak vidljivo smalaksava. Ne će on više dugo... Ali eto, svi mi moramo, kako Bog hoće...«

13. studenoga 1937.

Danas sam uoči prvog općeg blagdana bl. Nikole Tavelića doživio veliko iznenađenje. Primio sam svečani dopis od Predsjedništva biskupskih konferencija, u kojem mi se izriče priznanje za moj rad u vezi sa širenjem štovanja bl. Nikole Tavelića. Potpisan je nadbiskup Bauer. Nije li to posljednje, što od njega primam? I nehotice se u mislima vraćam na njegovo prvo pismo od prije 20 godina...

7. prosinca 1937.

Iza objeda sam u svom stanu pisao neki članak. U 4 i četvrt sati dođe moj suurednik Kuzma, pa me pita:

»Da li da zaustavimo štampanje ovog broja »Obitelji«, pa da brže napišete uvodnik o pokojnom nadbiskupu?«

»O kom?«

»O nadbiskupu Baueru.«

»Šta?«

»Umro je.«

»Kako umro? Kada?«

»Pa eto umro prije pola sata...«

Iznenada potresen velim, neka se taj broj »Obitelji« samo dalje štampa, jer nadbiskup Bauer, pod čijim pokroviteljstvom je »Obitelj« osnovana i pod kojim je devet godina izlazila, zaslužuje, da mu bude posvećen posebni broj »Obitelji«...

13. prosinca 1937.

Ni živog ni mrtvog nema više među nama velikoga hrvatskog metropolite nadbiskupa dra Antuna Bauera. Otpratili smo ga danas na vječni počinak dostojno se oprostivši od njega. Znali smo, da nas mora skoro ostaviti, pa ipak ne shvaćamo pravo još, da se to doista dogodilo. A on sada u zasluženom Božjem miru iz nebeskog Jerusalema gleda, kako ono reče, zemaljski Jerusalem i svoj dragi hrvatski narod, kojemu će i s drugoga svijeta biti zaštitnik, kao što je i na ovom svijetu bio. Neka mu zato bude vječni spomen u svim srcima hrvatskim!

Kineska priča

DVA ŠAHISTA

To se dogodilo u Kini. Bijahu njih dvojica: jedan se od njih zvao Ko-Ko, a drugi Ri-Ko.

Bila su to dva oduševljena šahista, sastajahu se svake večeri u istoj čajanci i igrahu, dok ih nije zora opomenula, da je došao čas rastanka. Sutradan bi nastavili, gdje su jučer prestali.

Redovito je oko te dvojice šahista vladala najdublja tišina i mjeseci bi prolazili, a da je oni ne prekinuše.

Jednog vrućeg ljetnog dana, kad je žega bila nepodnosiva, reče Ko-Ko cijedeći glas po glas:

»Žedan sam!« i pokazujući prstom naruči čašu čaja, a da pri tom nije pustio s vida šahovsku dasku.

Ri-Ko videći, kako se njegov protivnik upustio i zadubio u beskrajne kombinacije, ispruži neopazice ruku, dohvati šalicu i iskapi njezin sadržaj na dušak.

Igra se nastavi.

»Žedan sam!« ponovi Ko-Ko, i kao prvi put naruči prstom drugu čašu čaja buljeći neprestano u šahovske figure.

Kao i prvi put Ri-Ko videći kako se njegov protivnik gubi u beskonačnim računanjima, pruži ruku, bezglasno pograbi čašu i iskapi je.

»Žedan sam,« reče Ko-Ko i po treći put.

Po treći put bude naručena čaša čaja.

Po treći put ispije ju Ri-Ko bez buke, dok je njegov drug zurio u dasku.

»Žedan sam!« prozbori Ko-Ko po četvrti put.

»Žedan?« začudi se Ri-Ko pokazujući rukom na tri prazne šalice.

Ko-Ko ostade zamišljen.

»Istina,« reče veoma lagano. »Imaš pravo, nijesam više žedan.«

Tada se digne i otiđe. Dr *Zv. Š.*

Novela

HINKOVA ISPOVIJED

Napisao Paul Keller

Kad se sada po koji puta vratim u svoj zavičaj i kad vidim kako stasiti, lijepo građeni Hinko Šnicko ide nedjeljom dobro obučen od glave do pete u crkvu, a oko njega četa djece, od kojih je jedno kao drugo uredno, onda se veselim tom čestitom radniku i mislim na to, da je često u životu potrebna čedna mjera dužnosti, da netko bude potpun čovjek na određenome mjestu.

S njegovom je dužnošću bilo zlo. Bili smo drugovi i sjedjeli smo kao seoski dječaci osam godina u istoj školskoj sobi.

Jednog proljetnog jutra, kada nam je bilo trinaest godina, dođe naš sijedi učitelj, sklopi ruke preko svog malog tijela i reče uzbuđenim glasom:

»Vi veliki ćete danas poslije podne na prvu svetu ispovijed. Iz poduke znate, kako je to za vas važan dan. Idite sada prijeko u crkvu i pripravite se dostojno za taj sveti čin!«

Nato se veći podignu. K njima smo pripadali Hinko Šnicko i ja, te se i mi dignemo sa svoga mjesta. Svaki uzme iz školske torbe veliki arak papira za pisanje grijeha, uzme tintarnicu iz jame u klupi i zatakne pero za uho. Tako oboružani za svoju pokoru ostavimo klupe, a oni mali, koji su ostali, promatrali su nas sa strahopočitanjem. Jedan od nas stupi pred starog učitelja, promrmlja nešto nerazgovjetno, što bi po prilici imalo glasiti:

»Gospodine učitelju, ako smo vas možda katkada uvrijedili ili ražalostili, molimo, da nam oprostite.«

»Idite u ime Božje!« reče dobri čovjek sa suznim pogledom. U tom času nije on ni sam znao, da li smo ga za tih sedam dugih godina i jedanput ražalostili.

Na proljetnom suncu vukla se mala povorka pokajnika tiho po seoskom putu u crkvu. Svako je gledao pred sebe. O Bože, kakva promjena! Inače su ti isti dječaci i djevojčice vikali čak na groblju tako glasno, da bi se dragi pokojnici tamo iza zida probudili, da ne spavaju tako duboki san, a sada od te divlje čete nije progovorio nitko niti riječi, niti je jedan drugog vidio.

U dubokom je i svetom Božjem miru ležala crkva. Sunce je rasvjetljivalo odjeću sv. Mihajla na glavnom oltaru kao zlato, a njegove se zrake sjale u crvenoj čaši vječnog svijetla, kao da je u srebrenoj čaši plamteći rubin. Oprezno su išla djeca, mnogi na prstima, a pred žrtvenikom su svi poklekli. Neka djevojčica počne, a sva djeca nastave s njome:

»Dođi, Duše Sveti, napuni srca svojih vjernih i upali u njima vatru svoje ljubavi!«

Nato pođosmo u klupe. Posjedasmo na podnoške klupa, a sjedala služila su nam kao stolovi za pisanje. Da je tko stupio u crkvu, ne bi bio vidio ni žive duše, jer su svi pokornici bili zadubeni u ispitivanje savjesti. Bilo je posve tiho, samo je ovo ili ono pero strugalo ili se tko šuljao k žrtveniku, da još jednom moli za milost i pomoć. Tako je ispitivao svaki svoju savjest i napisao grijehe, koje je mislio, da je učinio.

Konačno je jedan bio gotov. Njegova glava izroni iz dubine, da pogleda ostale. Kad nije nikoga opazio, pomisli, da se prenaglio, te zaroni opet. Za to je vrijeme još uvijek sjao svijetlo-zlatni anđeo, a njegovo se lice smijalo.

Konačno se čulo, kako je jedan za drugim slagao svoju cedulju napisanu grijesima i oprezno turio u džep. Gomila se opet skupila, pred oltarom se molila zajednički molitva pokore, a nato ostavimo crkvu.

ČUDNA PRIRODNA POJAVA: MAJKA CRNKINJA SA DJETETOM POLA CRNIM, POLA BIJELIM

Stajali smo opet u proljetnom svijetlu na polju i odilazili od crkve. Tu mi se približi moj drug Karl Siegert i reče posve ozbiljno:

»Hinko Šnicko je sve svoje grijehe prepisao od mene.«

O, taj Hinko! Uvijek krpari. Da izreke, diktate, sve računske primjere i sve druge pismene radnje prepisuje, to je razumljivo samo po sebi, jer je to zaslužio kroz mnoge zatvore i batine. Ali da prepisuje i tuđe grijehe — to je ipak previše!

U zadnjem školskom satu, što smo ga imali, mučila me je zla savjest. Ako Hinko pođe na ispovijed s prepisanim tuđim grijesima, ići će nevrijedan i počiniti težak grijeh. A ja, koji za taj grijeh znam, moram ga ukloniti, i ako to ne učinim, bit ću i sam kriv. Moram dakle reći učitelju ili samom župniku, što se dogodilo. No to nisam učinio. U svome životu nisam još

nikoga ogovarao. I takav sam bio i onaj dan, koji je imao biti za mene dan najdubljeg duševnog mira.

Na povratku kući iz škole zovnem Hinka na stranu.

»Ti si od Karla prepisao svoje grijehe,« reknem mu kao kakav inkvizitor.

»To se tebe ništa ne tiče,« odgovori mi grešnik oholo.

»To me se tiče!« odgovorim strogo i stanem mu držati vjersko razlaganje. On obori glavu.

»Ja ne mogu,« reče turobno, te mi se smilio.

»Hinko!« reknem blaže. »Mi idemo tek u tri sata na ispovijed. Ako dođeš u dva sata u crkvu, ja ću ti pomoći kod ispitivanja savjesti. Hoćeš li?«

On samo mahne glavom i ode k drugima. U dva sata pođem po ključ od crkve i otvorim predvorje. Tamo je stajala klupa s podnoškom, gdje su se obično odmarali kumovi, ako su s djetetom morali čekati na krštenje. On me je već čekao.

Sjednem na podnožak i raširim veliki list papira na sjedalo od klupe.

»Sada mi, Hinko, moraš kazati, što si sve radio. Ništa ne smiješ ispustiti, a ja ću sve doslovce napisati,« reknem blago, ali ipak ozbiljno.

Hinko kimne glavom, a ja počnem ispitivati prema deset zapovijedi Božjih.

»Je si li to učinio? Je si li ono učinio?« On kimne ili zdrma glavom prema tome, da li se osjećao krivim ili ne. Išli smo brzo naprijed. I kod šeste zapovijedi išli smo sasvim glatko. Naš dobri učitelj bio je pedagog staroga kova. On nam nije znao ništa reći o fizici i kemiji, ali je zato imao nepokvarenu djecu. Kao seoski dječak bio sam poznat po svim ulicama. Znao sam male i najmanje tajne od sve djece, ali još i danas mogu s uvjerenjem dići ruku i reći: o opačinama, koje danas kod naše mladeži toliko škode, nije imao pojma nijedan đak iz sela Arna.

Dođe na red sedma zapovijed.

»Je si li krao?« upitam ga. Nato on načini ljuto lice, podigne ruku i reče:

»Sad ću ti jednu prilijepiti!«

Opazio sam, da se uvrijedio preda mnom, koji sam bio njegov pomoćni ispovjednik! Za mene je to bilo nečuveno, ali sam uvidio, ako budem strog, da s njime ne ću moći dalje, te rekoh kao nuzgredice:

»Tako n. pr. je si li krao jabuke?« To ga ublaži.

»Jest, jabuke sam često krao i to obilno!«

»Ja sam rezao i komade šunke,« dodam ja.

»Mi nemamo šunke,« reče mi on.

U pola smo tri bili gotovi s ispitivanjem savjesti. Ja sam sve ono, u čemu se on ćutio krivim, napisao kaligrafički na jednu cedulju velikim slovima, predao mu taj popis i rekao:

»To su tvoji grijesi. Ti ih moraš pročitati u ispovjedaonici. Onda je sve u redu.«

Hinko kimne glavom. Nije rekao niti hvala. To mu se činilo ludo. Uskoro su osvanuli i ostali. U tri sata dođe župnik, navuče modru štolu i sjedne u ispovjedaonicu.

Bez pretjerivanja, bio je to jedan od najvećih sati u mome životu. Biti svijestan, da daješ računa o onom, što si mislio i činio, duboko se zasjeklo u moje srce.

Jedan je po jedan išao oko tihe ispovjedaonice i uskoro se vraćao natrag s prijaznom srećom u očima. Ja sam bio među prvima tako, da sam mogao ostaviti crkvu. No ostanem. Hinko, moj štićenik, nije još došao na red. I doista on se postavio među najzadnje. Siromašni carinik! Sjeo sam tako, da sam mogao vidjeti ispovjedaonicu. Napokon je i on došao na red. U lijevoj je ruci držao cedulju, koju sam mu ja napisao, a desnom pređe nekoliko puta kroz svoju čupavu kosu.

Tako, a sada poklekne i počne čitati svoje grijehe. Ali što je to? Svećenik se okrene prema njemu, nešto mu reče, a moja se cedulja s grijesima lagano spusti prema zemlji. Nisam slutio ništa dobrog. Počnem se znojiti. Kod njegove sam ispovijedi imao više straha nego kod svoje. Vidio sam, da župnik neprestano s njime govori. Što ima to da znači? Sad — sad konačno, kao da će biti kraj. Župnik sjedne uspravno, skine kvadrat s glave i počne govoriti riječi oproštenja. Najednom skoči nenadano Hinko. Svakako je mislio, da je njegova pokajnička propovijed gotova i da može ići. Ja sam neopisivo trpio. Župnik izađe iz ispovjedaonice i pozove bjegunca natrag. Još je jednom dugo nad njime govorio i na koncu klekne Hinko pokorno kao janje, a župnik izgovori nad njim uzdignutom rukom: »Ego te absolvo . . .«

*

Pošli smo kući. Hinko se pridruži k meni i počne prvi. Onu cedulju s grijesima, što sam mu ja napisao, nije mogao čitati. Župnik mu je rekao:

»Vidiš, mali, sada si već sedam godina išao u školu i sada ne možeš čitati ono, što si sam napisao.«

»Ja toga nisam mogao podnijeti,« reče Hinko, koji je u mnogom pogledu bio pošten. »Nato sam rekao: ‚To ja u opće nisam napisao, to je pisao Paul Keller.'«

Nato su slijedila pitanja i odgovori, a moja se je kaligrafski pisana cedulja grijeha skotrljala na zemlju. Gospodin je župnik Hinka sam ispitivao.

Bit će da je on to bolje razumio nego ja. I danas rado mislim na taj sat, kad se za večernjeg proljetnog rumenila penjem duboko zadovoljan u srcu po ulicama svog rodnog sela s Hinkom i kad se veselim, da ću skoro doći kući, i kad nedjeljom vidim njega, siromašnog ali poštenog čovjeka, kako s hrpom čiste djece ide u crkvu, u istu crkvu kao nekad.

Preveo Slavko Balog

Izvorni roman „Obitelji“

SITNA SREĆA

VESELA PRIČA O MALOME ČOVJEKU OVELIKOGA GRADA — NAPISAO DR VELIMIR DEŽELIĆ, SIN

(Nastavak)

NEDJELJA

Od zore do mraka na Dugom Izbrešku!

Ipak, priznavši pošteno, ovo nije baš sasvim prava zora. Nego se na istoku našao oveliki oblak, pa će jarko sunce izaći sa zakašnjenjem.

Oblak je univerzalno siva boja s posve malo bjelila, koje pokriva, a orubljen je čistim sprimo narančastim lakom.

Nebo je na istoku eterna, ili još sličnije, viktorija-žuta boja s vrlo mnogo transparentnog bjelila. Oblačci, oni bliži, persil su crvenilo; oni dalji đura, pravo i divot-crvenilo; oni najdalji modrikasti antikarmin. Sve to na caklastoj površini noćno-zelenkasto-modroj s polaganim prijelazom u carsko modrilo i azurni lak...

Dok se Milko zanosi utvrđivanjem i odabiranjem boja, Anica je nabrala šušnja i suvaraka. U jednu je brazdu zgodno složila nekoliko kamenova. Palit će vatru, da kuha čaj za zajutrak.

Milko joj dolazi »pomagati«. Vadi iz džepa jučerašnje (nepročitane) novine. Hoće da ih zgužva.

Anica se smije:

»Otkuda nama negda na paši papir? Vidjet ćeš, kako se lijepo pripaljuje suho lišće i sitne grančice.«

Zaista! Plamičak se sa žigice lako prenosi u lišće i podvlači pod suharke. Ciči, pucketa. Tanana se vlat dima preplića naslaganim grančicama i žuri ravno uvis. Za čas plane plamen i zakulja jači žućkasti dim. Smota se, previje, pobijeli, te i taj sune uvis.

Miriše taj dim. Nije kao onaj u štednjacima i pećima, a kamo li onaj jetki iz stereotipije.

»Miriše taj dim ljepše od cigarete!« veli Milko glasno i dolazi mu te najedared stvori veliku odluku.

Vadi iz svoga džepa paketić cigareta i baca ga u vatru.

»Što to činiš?« čudi mu se žena.

»Odlučio sam se na žrtvu! Ne ću više pušiti. Štedjet ćemo za našu kućicu!«

»Doista?«

»Ali znaj, ženo, odučiti se pušenja, to je teško! Vrlo teško!... Pitaj, kojega god pušača hoćeš, pa će ti reći, kako je neizrecivo teško odučiti se pušenja.«

Kad već ne može da opozove svoju naprečac objavljenu odluku o nepušenju, hoće čovjek da tu žrtvu spacionira, istakne masnim slovima, krupnim verzalom.

Anica shvaća, kako treba pohvaliti muža. Pri riječi »žrtva« spomenula se slike iz svoje školske biblije, pa preuveličala:

»Gledaj, kako se dim diže ravno u nebo! Tvoja je žrtva Bogu ugodna kao Abelova.«

»Što je previše nije ni s kruhom dobro!« otklanja Milko pretjeranu pohvalu, a po kutovima usana vidi se, kako mu je milo.

»Čuvaj vatru, a ja ću po vodu!« veli žena.

»Ja ću radije donijeti vode, a ti ostaj kod vatre!«

(Nije dika priznati, ali da jučer nije bilo kuma Đuke, Milko bi zakapario zemljište... zaboravivši pitati: ima li gdje nablizu kakva voda. Toliko ga je oduševio položaj, okolina i sama činjenica, da kupuje!)

Anica je tražeći suvarke nabrala rukovet poljskoga cvijeća: vesele, čupave, crvenoljubičaste raženice; svijesno žutog ljutića; naduvene, bijele pušine; šaljivih, ružičastih kresta i sitnog vrijesa.

»Šteta, što nema ivančica!« žali Milko... valjda da pokaže, kako zna ime ipak jednome cvijetu, jer od onoga u kiti ne pozna poimence baš ništa.

»Ivančice cvatu o Ivanju!« poučava Anica.

»Šteta! Spleo bih ti vijenac od ivančica. I šteta, što ti je kosa ovako pepeljasto plava. Ivančice ljepše pristaju u vranu, kovrčastu kosu.«

»Gle! A koju si ti to crnku krunio vijencem ivančica?«

»Toga ti ne ću nikada odati ni pod živu glavu!« lakrdija mladi muž.

»Lažeš, lažeš! Nit si pleo vijenac, nit kitio djevojke!... S cvijećem se igraju curice. Dječaci prave svirale i puščice od bazge.«

ZAGREBAČKI NADBISKUP KARDINAL DR JURAJ HAULIK
bio je ustoličen za zagrebačkog biskupa 7. siječnja 1838., te se tome navršilo ovih dana ravno sto godina. U travnju ove godine navršuje se 150 godišnjica njegova rođenja. Njegovo najveće kulturno djelo jest osnutak Hrvatskoga Književnog Društva sv. Jeronima, koje ove godine slavi 70. godišnjicu svog opstanka

»Pa da načinim fućkalicu i da zviždim.«

»Nije vrijeme sada. Kora nije u mezgri!«

Milko ipak zna nešto! Otkida vlat trave, stavlja ga među palce, duva i kukuriče.

Izvrsno kukuriče! Prevario je pravoga pijetla u susjedstvu, da mu se odaziva. Čak onaj pravi pijetao ne kukuriče tako lijepo kao Milko na travu. Pijevac je u susjedstvu promukao kao propiti bas.

I drugi se kokot prevario. Taj je tenorista.

Kukuriku!... Kokoriko!... Kikiriki!...

Milko ne može da prestane. Naziva to »natjecanjem majstora pjevača u Nürenbergu«.

»Kakvo je to natjecanje?« pita Anica.

»Ne znaš? To je neka opera! Nisi je zimus slušala u kazalištu?«

»Nisam.«

»Nisam ni ja, nego sam u tiskari slagao kazališnu cedulju pa znam.«

Smijeh.

Mlada je žena u sjenu trešnje prostrla laneni ubrus i na nj postavila zajutrak. Domaći kruh, svježi sir, sol i luk.

Milko se svojski savladava, da ne počne jesti prije, no što žena ulije čaj i sjedne do njega.

Ipak je otštinuo s kruha koricu, što je napukla, nadigla se i zamamno se smješkala na nj.

»Bože, blagoslovi prve zalogaje na našem Izbrešku!« križa se žena, a muž joj prihvata zaziv i svim srcem osjeća, kako je molitva prije jela ne samo dobra i pobožna, nego također nada sve lijepa.

Za vrijeme su jela utihnuli. I šute još poslije.

»Zašto tako šutiš?« dojadilo ženi.

»Slušam.«

»Šta slušaš?«

»Tišinu.«

»Pa što čuješ?«

»Ništa... I baš to ništa mi godi. Kao kad sa znojne glave skinem šešir, tako mi je ugodno, kad mi u malom mozgu ne bruji grad.«

»A kukurikanje? Lavež psa u daljini?... I djeca se negdje dozivaju.«

»Ti su glasovi, kao kad na posvema čistu ploču za miješanje boja tisnem iz nove tube cinober, karmin ili smaragd.«

Anica ne razumije pravo te poredbe i ne nastoji da je shvati.

U transparentnu azurnu tišinu javlja se bronca zvona seoske crkve.

»Zove nas k Misi! Po prvi put!«

»Idemo?«

»Nedjelja je! Dan je Gospodnji!«

Sada bi bilo skladno i hvale vrijedno, da su mladi muž i žena po prvi put u novoj svojoj župnoj crkvi uzorno-pobožno prisustvovali Velikoj Misi, odugačkoj Propovijedi i još Blagoslovu, što ga je staračac župnik odmah nadovezao na Misu... Ali oni su udovoljili svojoj kršćanskoj dužnosti sudjelovanjem kod tih svetih Čina, dok su im misli bile rasijane i rastresene Dugim Izbreškom.

Jedino ako dragi Bog prigleda njihovoj dobroj volji, i što se oni tako neizmjerno vesele svemu, što je On stvorio u prevelikoj svojoj dobroti.

Kad su se vratili iz crkve na svoj Izbrežak, Milko je po gladi u želucu procijenio, da mora biti više nego podne.

Iz naprtnjače je mirisalo suho meso ili kobasica. A dok je još nosio torbu, napipao je u njoj šljive i orahe.

Od šljiva s mladim orasima uz svježi domaći kruh nema boljega kolača. Od same pomisli kupe se sline.

»Anice! Jesi li ti na selu naučila po suncu raznavati, koji je sat?«

»Gladan si, pa bi htio, da je podne!« pogađa Anica.

»Bit će to od ovoga zraka ovdje i od toga, što smo pješačili!« zabašuruje Milko.

»Onda se jako veseli! Prijat će ti jelo, ako baš i ne bude svagda najbolje skuhano.«

Mlada žena, kako se vidi, nije mužu zaboravila sinoćnje dosjetke.

»Da sam rad je pregrizao jezik!« kaje se tobože grešnik i odmah bezočno traži: »Pokaži, dakle, je li ti kako uspjelo složiti neki hladni ručak?«

»Nisam znala, da ćemo izaći. Kad smo se sinoć vratili odavle, već je posvuda bilo sve zatvoreno. Nisam ja vještica!«

»Nisi vještica, ali si vješta, da iz ničega, da iz gotovo ničega stvoriš nešto fino!«

»Sad mi laskaš, kad bi htio brzo jesti!« prekorava ga Anica. Ipak brzo prostire ubrus na

travu. Ali na drugo mjesto, nego jutros za zajutrak, jer se sjena trešnje pomakla.

Šta Milko i Anica ručaju, došla je vidjeti jedna ptica kosovica.

»Ne pozna još ljude, pa se ne plaši!«

- »Zna ptica,« tvrdi Milko, »da joj mi ne ćemo ništa.«

Anica samo kima glavom, da ne govori preko zalogaja.

»Mi ćemo tu pticu tako pripitomiti, da će nam jesti iz ruke!« hoće Milko i pita: »A bi li je mogli naučiti, da nešto rekne?«

»Kosovicu ne bi! Šojka govori, i gavran, ako mu podrežu jezik.«

»Onda neka kosovica šuti i jede. Svaki ćemo joj dan stavljati mrvice na prozor!«

»Nemoj ureći! Gdje su nam još prozori?« praznovjerna je Anica.

Milko je prečuo ženu. Produžuje:

»Dođe ptica u cik zore na prozozr. Ili neka je nedjelja, kad imamo vremena da poležimo u krevetu. Izjela ptica sve mrvice na prozoru. Nije joj dosta! Skokne na stol. Ali ti si vrijedna domaćica i sve spremila i uredila. Onda ptica skok na našu postelju. Da je ne poplašimo, mi se ne mičemo i ne dišemo. Nego moje noge provirile ispod pokrivača. Kosovica gleda moj nožni palac, pa kuc, kuc, po noktu... da me pedikira!«

»Koješta ti pane na pamet!« zagrcava se Anica smijehom i zalogajem.

»Da te sada poljubim!« upire Milko prstom u Aničino lice: »Da te poljubim, ne bi mi trebalo drugoga začina, koliko si masna od kobasice!«

Žena se stidi. Nema u što da se čestito otre. Bježi na vodu, da se pere.

»Ako se brzo ne vratiš, pojest ću ti sve šljive!« dovikuje za njom muž.

»Nisi valjda vuk, da izjedeš sve sam!«

»Otkada vukovi jedu šljive?«

Opet smijeh.

Anici dolazi, da se prevrće livadom, kao nekada djevojčica na paši. I već uvija suknju među koljena, drži je čvrsto nogama, pa se kovitla niz tratinu.

Milko gleda, plješče rukama, trči uz Anicu, poskakuje i pomalo se boji, da mu se žena ne otkotrlja predaleko u šikarje i koprive. I da mu se sva ne razbije.

Ali ona žurno raširi ruke. Zaustavlja se. A ostaje ležeći u travi. Ciči:

»I zemlja se i nebo vrte oko mene!«

Muž sjeda uz ženu. I tko bi izbrojio, što li su sve zbijali u veseloj dangubi... dok nisu zaspali u travi.

A prospavali bi valjda sve poslije podne i do tvrdoga mraka, da ih nisu probudili susjedi.

Prva im u posjet došla krava.

Pase krava i primiče se sve bliže i bliže. Puše krava, kako krave dušu, kad pasu. To puhanje budi pospance. (Anica je mislila, da se to Milko tako šali, pa je puhanjem budi. A to krava!)

»Ne-ne-ne-ne zna kra-kra-krava...« muči se pastirica da izgovori: »Ne zna, da ste iz ka-ka-ka.«

GRČKI NASLJEDNIK PRIJESTOLJA PRINC PAVAO, BRAT GRČKOGA KRALJA ĐURE, I VOJVOTKINJA VIKTORIJA LUJZA, KĆI NJEMAČKOG VOJVODE BRAUNSCHWEIGA, vjenčali su se uz velike kraljevske svečanosti u Ateni 9. siječnja

»Kaparili ovu zemlju!« pomaže Anica i stidi se, što se ova jadna seljačica toliko prepala novih posjednika, te joj je zabjegla riječ. Zato pita najprijaznije, što može:

»Mi ćemo biti susjedi, zar ne? Gdje je vaša kuća?«

Pastirica pokazuje bičalom na slamnati krović iza drveća.

»Onda ćemo mi od vas jednom uzimati mlijeko.«

Susjeda nešto uzvraća, ali svišti i muca, pa nikako da je razumiju.

»To je njoj od prirode dana krepost, da suviše ne govori!« opaža Milko, kad je pastirica otišla za kravom.

Anici se ne mili ta dosjetka.

Milko odmah prebacuje misao:

»Poslije spavanja čovjeku je u ustima, da bi pojeo nešto slatko. Je li možda koja šljiva zaostala u naprtnjači?«

Nije! U torbi nema ni jedne jedine šljive.

Zato Anica i Milko naprežu vid, ne bi li koji zaostali plod zapazili na obranim dvjema voćkama.

I našlo se! Taman toliko, da se do sita nasmiju.

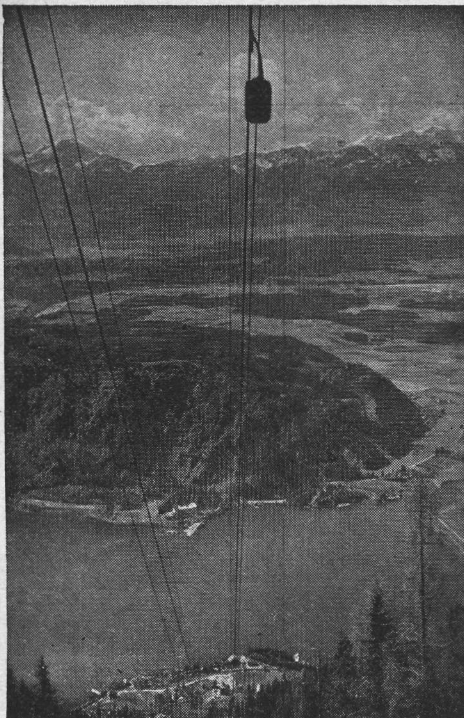
Milko gađa šljive na stablu, i kad promaši, smije mu se Anica, a kad pogodi koju i obori, smiju se obadvoje.

Svaku šljivu dijele pošteno po pola.

A košticu ne bacaju. Anica je sadi. Utiče je u humčić razrahljene zemlje, što ju je tratinom razrovao krt. (Nastavit će se.)

OSOJSKO JEZERO I NJEGOVA LEGENDA

Napisala Mira Sedej

USPINJAČA NA BRIJEG KOD OSOJSKOG JEZERA U KORUŠKOJ

Putovala sam kući iz Tirola kroz Korušku. Nisam mogla proći kroz taj lijepi kraj, a da se ne zaustavim na kojemu od njezinih prekrasnih jezera. Odabrala sam taj puta Osojsko jezero, koje leži tiho, romantično i malo sumorno. Skrilo se za brijegom, koji ga dijeli od svjetski poznatog Vrpskog jezera. Oba su jezera gotovo jednako udaljena od Beljaka (Villacha). Na putu do Osojskog jezera već prva stanica Annenheim nalazi se na samom jezeru i tu sam sišla. Bio je divan dan, jezero kao zeleni smaragd, mirno, obrubljeno ljetnikovcima i vilama. Svuda neporušen mir. Iz Annenheima penje se žična željeznica na 1500 metara visoku Kanzelhöhe, odakle je krasan pogled. Voz je baš trebao da pođe, no mene je obuzeo strah, kad sam nad vrhovima visokih jela ugledala uže, po kojem će se uspeti vagončić. Brrr!

»Ulaziti« vikne kondukter i pruži mi kartu i za čas, ne znam ni kako, već smo pošli. Vagončić je bio pun mlađarije, koja se vraćala sa kupanja na jezeru gore u hotele i koja je veselo pričala. Nisam se dakle ni ja smjela bojati, kad su drugi tako junački, a ipak sam sa zebnjom gledala dolje, kako smo se već visoko uspeli. Ljudi su bili maleni, kućice kao malene kutijice, a lađice na jezeru tek male bijele mrlje. Sada se vidjelo cijelo Osojsko jezero, a tamo iza brijega, koji skriva za sobom Vrpsko jezero, vidjeli smo i krasno veliko modro Vrpsko jezero. Maleno Magdalensko jezero, u daljini Faačko jezero, a i mnogo drugih, kojima nisam znala imena. Između njih kao srebrn trak vidjela se Drava. Pogled na sve to je svaki čas bivao ljepši i grandiozniji. Pred nama upravo na dohvat Karavanke sa svojim vrhovima. Stolom i Golicom, pa Škrlatica i sve planine, koje mi s naše strane vidamo, a u pozadini, skoro to nisam vjerovala — i sam naš Triglav.

Nisam ni opazila, kako smo stigli gore. Na izlazu iz stanice žične željeznice navališe na putnike portiri luksusnih, no ne baš brojnih hotela, da ponude sobe. I mene je jedan uveo u hotel odmah do stanice, no ja nisam osjećala ni umora ni glada, već samo želju da gledam. Gore su bile divno osvijetljene popodnevnim suncem te se žarile kao najfiniji prozirni porculan. Za kratak čas, kad je sunce zašlo, obrisi su gore postali nježno ljubičasti, dok su jezera već bila u polutami. Naskoro u gradićima i ljetovalištima zasjalo tisuću svjetiljaka, a svježi povjetarac stao je da narušuje divni taj mir. Na hotelskoj terasi zabrujao je divlji jazz-orkestar.

Jutro je u gorama najljepše. Ustala sam rano, da razgledam bar bližu okolicu. Krasna su tu šetališta, lijepe vile, a nadasve prekrasan pogled na velik dio Koruške. Lijepo mora da je tu po zimi, kad zapadne snijeg. Položiti putevi, krasne livade pravi su raj za skijaše. I skakaonica čeka skrivena za drvećem zimu.

Trebalo se vratiti u dolinu. Žalosno sam gledala iz vagončića, kako se vidokrug sve više sužuje.

Iz Annenheima pošla sam barkom na drugu »osojnu« stranu jezera, t. j. stranu okrenutu od sunca, po kojoj je i cijelo jezero dobilo svoje ime, do mjestanca Osoje. Tu je lijep stari samostan, uz koji je vezana stara legenda. Aškerc, slovenski pjesnik, ispjevao je baladu o njemaku iz Osoja, no legenda je mnogo starija.

Ta legenda priča, kako je u samostan u Osoju došao jednom nijemi putnik i znakovima zamolio opata, da ga primi među redovnike. Opat ga je primio, a da nije znao podrijetlo njemaka. No kad je nakon mnogo godina u samostanu, gdje je izvršivao poslove samostanskog sluge, taj nijemi redovnik obolio, pozove opata i ispovjedi se. Opat se začudi i pomisli, da se zbilo čudo, kad je nijemi subrat progovorio. Ispripovjedio mu je naime, da je on kralj poljski Boleslav II. Njega je zbog lakomislenog života biskup krakovski izopćio iz crkve. Boleslav u srdžbi probode pred oltarom biskupa. No kasnije se pokaje, ode u Rim te za pokoru provede ostatak svog života kao nijemi samostanski sluga u Osoju. Njegovo tijelo nalazi se u crkvi.

Barka je tiho klizila u sjeni samostana i gajeva i pristala nedaleko željezničke stanice.

»Lijepo je naše Osojsko jezero, samo je malo otužno,« rekao je slovenskim jezikom barkar, Slovenac, kojih ovdje imade još mnogo.

Pođe do željezničke stanice. Tu je bila žurba, vreva, žamorenje, smijeh, mladost, veselje — sadašnjost.

TKO JE PAMETNIJI?

Staljin i Vorošilov trebali su posjetiti jednu sovjetsku ludnicu. Već dan prije naučili su bolesnike da, kad njih dvojica dođu, kliču »Živio drug Staljin! Živio Vorošilov!«

Drugi dan njih dvojica dođu, a luđaci kliču po uputama.

Staljin i Vorošilov, zadovoljni s tolikog uspjeha, izlaze. Na vratima stoji vratar da im otvori.

»A zašto ti ne kličeš?« — upita ga Staljin.

»Ja nijesam lud.«

ŠPANJOLSKI OTOČANI I NJIHOVE KOBASICE

POSLIJE MISE SE KOBASICE PRODAJU NA DRAŽBI

Oči svega svijeta uprte su već godinu i po danâ u Španjolsku, u kojoj se zapravo odlučuje o sudbini Evrope. Nije dakle čudo, da se danas svi za Španjolsku više zanimamo nego ikada prije i više o njoj čujemo, nego ikada dosad. Znalo se i prije, da je Španjolska jedna od najzanimljivijih zemalja, ali tek sada se o njoj pišu i čuju mnoge nepoznate potankosti.

K Španjolskoj pripada i otočje Baleari u Sredozemnome moru. Ti otoci su pod vlašću generala Franka, t. j. španjolskih nacionalista, koji polako doduše, ali ipak sve više uspijevaju, da oslobađaju svoju nesretnu domovinu ispod crvene strahovlade, koja je zavedena pod tutorstvom boljševičke Rusije i sviju prijatelja poganskoga komunizma. Najzanimljiviji i treći po veličini od Balearskih otokâ jest otok Ibiza. Ime Ibiza znači »Suhi« prema nekoj arapskoj riječi. Tu naime vlada česta suša, pa pobožni narod u procesijama moli Boga, da pošalje kiše. Nad Ibizom i drugim tim otocima vladali su Arapi (Mauri) mnogo stotina godina. Zato je i mnogo crkava tu sagrađeno na temeljima nekadanjih džamija, koje su srušene i pregrađene, kad su Arapi bili protjerani. S otoka Ibize protjerani su arapski osvajači g. 1235. Ali i kasnije su arapski zulumčari još provaljivali amo. Na brežuljcima su bile straže, koje su stanovništvu davale krijesovima znak, da se neprijatelj približuje. Tada bi svi seljaci pobjegli u svoje crkve, kojih na Ibizi ima poveći broj. Tu kod crkava, koje su bile unaokolo utvrđene, odbijali su napadaje arapskih gusara. Takve su borbe znale trajati i više tjedana, dok se napadači nisu morali konačno ipak povući. Sve te borbe učinile su, da su stanovnici otoka Ibiza vrlo odani svojoj katoličkoj vjeri, kako se to pokazalo i tim, što nisu pristali uz španjolske boljševike nego uz generala Franka.

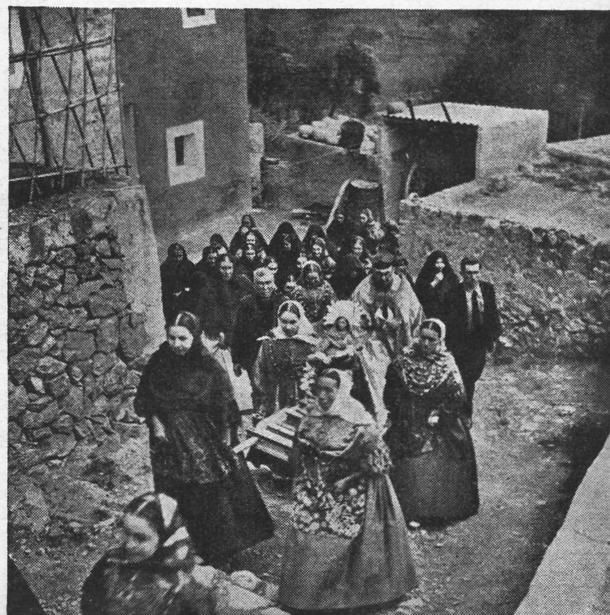
IBIŽANI IDU U CRKVU, A JEDAN MOMAK NOSI KOBASICU NAMIJENJENU ZA DAR CRKVI

Na otoku Ibizi je grad Ibiza, za koji kažu, da je to »Toledo Sredozemnoga mora«. Toledo je španjolski grad, u kojem su se u sadašnjem građanskom ratu odlikovali junački branitelji Alkazara, toledske utvrde. U Toledu ima mnogo slavnih crkava, pa se i zove »grad crkava« (Ciudad de iglesias). Grad Ibiza ima sličan amfiteatralni položaj kao i Toledo. Donji grad »Marina« je uz obalu sa lijepom lukom, a iznad Donjega grada se na brežuljku diže Gornji grad obzidan bedemima, unutar kojih je lijepa katedrala iz 13. stoljeća. U 6. stoljeću je tu bilo i sjedište biskupije, koja je bila obnovljena g. 1782. te je postojala do 1851.

U Ibizi su lijepe nošnje i lijepi običaji. Krasno je pogledati, kad nedjeljom narod ide u crkvu. Žene se natječu, tko će ljepšim cvijećem okititi oltare. A muškarci donose druge darove crkvi. Nakon svinjokolje nose seljaci za zahvalu, što su im svinje lijepo udebljale, crkvi na dar kobasice. Za vrijeme službe Božje povješaju te kobasice na crkveni zid, a poslije službe Božje te se kobasice dražbuju, pa što se za njih u novcu dobije, to pripada crkvi.

I stanovnici Ibize, vjerni vjeri svojih otaca i španjolskom narodu, željno čekaju čas, da Španjolska bude konačno oslobođena onih, koji su služeći se boljševičkim idejama survali na španjolski narod ovo golemo zlo stradanja, što ga taj mukotrpni narod sada proživljuje.

Dr. Š.

PROCESIJA U IBIZI, u kojoj slikovito odjevene žene nose kip Majke Božje

Prevedeni roman „Obitelji“

RUŽE ZELENOG OTOKA

ROMAN IZ IRSKE PROŠLOSTI — NAPISAO SAMUEL LOVER

2. KAKO SE SJEDI NA RAŽNJU, A DA NE TREBA BITI SV. LOVRO

Nekoliko sedmica prije nego je započela naša pripovijest, otišao je Rory u Dublin radi zakupnine malene udovičine farme, ako ono nekoliko njiva uopće zaslužuje to ime. U onom je kraju bio samo podređeni zastupnik, s kojim si mogao govoriti o takvim poslovima, ali je glavni zastupnik zemlje stanovao u Dublinu i svake bi pola godine došao na posjed. Osim tada, kad je dolazio po zakupninu, zakupnici ga nikada nijesu vidjeli. Gospodar je živio u Londonu. Udovica je htjela dokupiti još nekoliko zemlje baš onda, kad pravoga zastupnika nije bilo. Da ne čeka predugo, poslala je svog sina u Dublin, da govori s njime.

»Nema smisla da govorimo s ovim čovjekom ovdje, jer ti ne može dati nikakvog pravog razjašnjenja. Tä uvijek govori, da mora tek pisati gospodaru i da će ti nakon toliko i toliko dana odgovoriti. I tako hodaš amo-tamo, a stvar ostaje uvijek ondje, gdje je bila, i nikad ne znaš, na čemu si. Zato, dragi Rory, pođi u ime Božje u Dublin i porazgovori se sa samim zastupnikom.«

I tako se Rory otputio u Dublin, ali ne bez tisuću majčinih dobrih savjeta, kako ima da pazi u gradu, o kojemu je čula, kakav je đavolski grad, i kakvi su u njemu nevaljanci, da su ti, ako spavaš otvorenih ustiju, kadri iz njih ukrasti zube.

»Spavat ću otvorenih očiju kao zec,« našalio se Rory, »i ako im se prohtije mojih zubi, pokušat će, kako su oštri,« umirivao je Rory majku.

O čudesima, što ih je vidio u gradu, pričao je na povratku kući, tako da je njegovo pričanje zabavljalo putnike, koji su ga sa zanimanjem slušali. Svoj je posao u Dublinu povoljno obavio, a zatim je sjeo u gradsku kočiju. Na jednom od vanjskih sjedala uz blijedog, skromnog, ali kršnog mladoga gospodina bilo je još mjesta i ondje je sjeo, jer taj se nije onako prezirno vladao, kako to znadu činiti ljudi boljih slojeva. Svojim suputnicima nastojao se potpuno prilagoditi i usput, dok ih je treslo i bacalo amotamo, razgovarao je s Roryem o stvarima, što su ih vidjeli u pokrajini, kojom su prolazili. Skromni se Rory odmah oduševio za nj radi njegova nenametljivog i neusiljenog vladanja i stao ga cijeniti. To uzajamno povjerenje i srdačnost sve većma je podjarivalo bezobzirno vladanje nekog drugog suputnika, koji je držao velikim poniženjem, da kraj njega sjedi čovjek, kakav je Rory, i nimalo se nije žacao uvredljivo i glasno govoriti o nižem staležu i kako je teško ljude nižega staleža priviknuti na mirno i dostojno vladanje. Rory, koji je bio veoma taktičan, nije na sve to ništa odgovorio. Uopće nije nitko ništa opazio, ali je bistro oko njegova blijedog druga ipak opazilo, kako usne seljačkog momka dršću od bijesa i kako mu se obrve stišću od ljutine i bola, koji je bio to jači, jer je bio sakriven.

Još je neka prigoda pomogla tom oholom, neuglađenom čovjeku, da javno napadne Rorya, što mu je međutim naš junak odvažno vratio. Kad je naime kod jedne gostione na putu većina putnika istupila, da se okrijepi, i kad su opet zaposjeli sjedala, onaj je oholi putnik, kad je prispio do svog sjedala, glasno upitao:

»Gdje je moj plašt?«

Budući da na to nitko nije odgovorio, ponovio je pitanje, ali sada glasnije:

»Gdje je moj plašt?«

»Vaš plašt, gospodine?« ponovi kočijaš.

»Znate li, gdje je?«

»Ne, gospodine,« odvrati kočijaš. »Možda ste ga ponijeli sa sobom u gostionu i ondje ga ostavili.«

»Ne, nijesam, pustio sam ga u kočiji. I vi ste,« rekao je i pogledao Rorya, »bili jedini, koji nijeste sišli. Jeste li ga vi uzeli?«

»Uzeo, što?« upita Rory naglasivši glasno riječ »što«.

»Moj plašt,« odreže onaj skrajno drzovito.

»Ja imam svoj plašt,« Rory će veoma mirno.

»To nije odgovor na moje pitanje,« izazivao je drugi dalje.

»Budite veseli, što vam odgovaram tako mirno,« Rory će.

»I ja tako mislim,« umiješa se mladi blijedi putnik.

»S vama, gospodine, ne govorim,« rekao je naduveni gospodin

»Dobro, što ne govorite, jer biste inače sada već ležali nasred ceste,« rugajući se oglasio se mladi gospodin.

Uto se na vratima gostione pokaže konobar. S plaštem na ruci pristupi kočiji, pruži ga vlasniku i reče:

»Gospodine, ovo ste zaboravili u sobi.«

Svaki može zamisliti, kako su djelovale te riječi. Ogorčeni pogledi šibali su sa svih strana u čovjeka, koji je bio napao Rorya. A on sam

nije znao, što da učini, kad je vidio, da su svi proti njemu. Jezik mu se zapletao, započinjao je govoriti i opet prestajao, mucao, a zatim je od konobara uzeo plašt, obratio se Roryu i ponovo kušao govoriti:

»Sad vidim . . . zaboravio sam . . . mislio sam . . . da sam ga ostavio u kočiji . . . pa . . . o . . . da . . . vidim, da sam se prevario.«

»Ne izvinjavajte se,« rekao je Rory, »obojica smo se prevarili.«

»Kako obojica?« začuđeno će gospodin.

»Kako? Vi ste mene držali za tata, a ja vas za gospodina,« odreže Rory. Svi su prasnuli u smijeh. To je naduvenca smelo, da sebi nije znao pomoći, te je zašutio.

I ostali su zašutjeli, jer stala je padati kiša, a u takvu se slučaju putnici obaviju tjelesno i duševno. I doista duhovi padaju, tek se dignu kišobrani. Kišilo je kao iz kabla.

Ni veliki plaštevi ni kišobrani nijesu dugo štitili putnike pred bujicama, koje su brzo narasle te se u skokovima bacale dolje po podnožju brda, uz koje je vodila cesta.

Jesi li kad opazio, kako kočijaš stane šibati konje, kad počne padati kiša? Tako je bilo i sada. Što je više lijevalo, to je više kočijaš tjerao konje. Jadne životinje trčale su kroz glib i vodu, da je prskalo gore do krova i da je zaprljana voda tekla dolje po zastorima od šatorovine, koji su kočiju za nuždu zastirali pred kišom. Činilo se, kao da se kiša izruguje putnicima i kočijašu, jer što je više tjerao, sve je više lijevalo. Putnici na gornjim sjedalima sjedjeli su već u vodi. Prispjeli su u grad, gdje su htjeli izmijeniti konje. Kad se kočija zaustavila, brzo je Rory skočio dolje i viknuo kočijašu:

»Vratit ću se, prije nego pođete dalje. Bez mene nemojte otići!« I već je potrčao natrag dolje prema gradu.

»A sad znaj, kad će biti to, prije nego pođeš dalje'«, poviknuo je za njim kočijaš, »ali će, mladiću, biti bolje, da se previše ne zadržavaš, jer ću te doista ostaviti na cjedilu!«

Dok su mijenjali konje, nastojali su putnici, kako dakako da sebi svježnjima slame naprave suha sjedala, jer su svi bili u vodi. Konačno je sve bilo spremno za polazak, samo Rorya nema niotkuda. Rog je zatrubio i kočijaša je već napustila ustrpljivost, kad se Rory konačno ipak ukazao. Trčao je posred ceste preko vode, tako da je prskalo na sve strane. Iznad glave je držao dva ražnja.

»Evo me!« kliknuo je sav zaduvan i skoro bez daha. »Trčao sam kao lud.«

»Samo ga gledaj! A što ćeš s ražnjem?« čudio se kočijaš.

»Ne vodi brige,« odgovorio je Rory, »daj mi samo svežanj slame i neka ti Bog to vrati,« rekao je, kad se obratio jednomu od slugu, koji su stajali pred kućom. Kad je dobio slamu, popeo se na kočiju i rekao svom blijedom prijatelju:

»Sad ćemo, gospodine, biti na suhom.«

»Ne izgleda baš tako,« odgovori putnik.

IRSKI GLAVNI GRAD DUBLIN NA RIJECI LIFFEY

»Ded pogledajte, što imam za vas,« Rory će.

»Oh, ovu će slamu kiša domala promočiti i onda ćemo biti ondje, gdje smo bili.«

»Ta nije slama, o čem govorim,« reče Rory. »Pogledajte ovo,« i pokaže jedan od svojih ražnjeva.

»Da su zaustavili plimu vilama, čuo sam pričati,« putnik će smiješeći se, »ali da se možeš zaštititi pred kišom ražnjem, toga nijesam znao.«

»Ja ću vam pokazati, kako se to može učiniti,« odvrati Rory. »Sjednite ovdje, postavite ispod sebe ražanj i više ne ćete biti u vodi. Čekajte, gospodine, samo časak, ne sjednite na golo željezo i ne pravite pečenke sam iz sebe! Evo ovdje nešto slame. Položite je između sebe i golog željeza, i u Irskoj ne će biti sušega sjedala od ovoga ražnja.«

Mladi je putnik poslušao i divio se Roryevoj bistroumnosti, ali nije mogao, a da se ne nasmije njegovim hirima i iznalasku.

»Vidite, drugi ražanj imam za se,« reče Rory i sjedne na nj. »A sada može, što se nas tiče, kišiti sve do sudnjega dana.«

Kočija je pošla naprijed i mladi je putnik neko vrijeme mislio o tom čudnom događaju do zaključka, da je Irac jedini čovjek pod suncem, koji u nuždi izmisli tako čudno sredstvo. Nije se

divio samo originalnom nacrtu i točnosti, s kojom ga je Rory izveo, nego i dobroćudnosti svoga druga. Kad je došao do svih tih zaključaka, obratio se Roryu i rekao:

»Kako ste došli na takvu misao, da kupite ražanj?«

»Reći su vam,« Rory će. »Svojoj sam naime majci obećao, da ću iz Dublina donijeti dar za našega prečasnoga gospodina. Cijelo vrijeme, dok sam bio ondje, nijesam se mogao odlučiti, što da izaberem. Mislio sam na čizme, jer njegove čizme zaista nijesu više dobre, i samo ako znadeš, da su nekad bile čizme, poznat ćeš, da su to čizme, jer su dobile druge potplate i prve krajeve već toliko puta, da su gornji dijelovi već potpuno odslužili. I tako sam u Dublinu pošao u trgovinu i izabrao najljepši par čizama, što sam ih ikad vidio. Kad kažem najljepši, ne mislim ukrašen, gizdav par čizama, nego takav, koji odgovara svećeniku, solidan par čizama. I upravo tada, kad sam iz novčarke izvadio svoj pošteni novac, da ih platim, sjetio sam se gradske varke, pa sam zato rekao prodavaocu:

‚Mislim, da će biti dobre.'

‚Možete ih izmjeriti,« on će.

‚Kako da ih izmjerim?' rekoh ja.

‚Obujte ih!' reče on.

‚Kako bih mogao biti tako drzovit?' rekoh ja.

‚Zašto, zar ih ne ćete nositi?' začuđeno reče on.

‚Tko, ja? Zar ja da nosim čizme?' rekoh ja. ‚Zar mislite, da sam poludio?'

‚Zašto ih onda kupujete?' upita on.

‚Zar prečasnoga gospodina Kinshela,' odgovorih ja.

‚Hoće li mu biti dobre?'

‚Kako da ja to znam? Vi ste mi neki postolar, kad ne znate, kakve čizme trebaju svećeniku!'

‚Kako mogu da znadem njegovu mjeru?' reče on.

‚Oh, ne trebate se izgovarati time,' rekoh ja. ‚Zar je tako velika razlika između svećenika i svjetovnjaka?'

»Mislim, da ste mu dobro rekli,« prekine ga mladi putnik.

»To je bio samo izgovor za njegovo neznanje,« nadoda Rory.

‚Kažite mi njegovu mjeru, pa ću vam za nj izabrati prave čizme.'

‚Pet do šest stopa,' odgovorih trgovcu.

‚Tu mjeru imade većina muškaraca,' nasmije se on. Alaj je bio nezgrapan taj čovjek! ‚Nije mi stalo, kako je velik, pet ili šest stopa, hoću da znam mjeru njegovih nogu!' rekao je. I odmah sam znao, da me želi vući za nos i zato sam mu odbrusio:

‚Bezobrazniče, lopove, dublinska ludo, hoćeš da kažeš, da je prečasni gospodin Kinshel ikad u životu hodao bos, da bih ja morao znati mjeru njegovih nogu!' I onda sam mu bacio čizme u glavu. ‚Evo, ovdje ih imaš, ti lopove, ti ludi svjetski građanine!' i zatim sam otišao iz trgovine.«

Mladi putnik, koji je slušao pričanje o kupovanju čizama, u sav se glas smijao naivnom Roryu, koji je bio uvjeren, da može samo prema opisu dobiti prikladne čizme za svakoga, za koga ih kupuje.

»Vjere mi, mislio sam, da će vam se moj postupak svidjeti.«

»Ne zamjerite mi, vi ste ga prenerazili.«

»Mislim, da jesam! Zar misli, da sam zeleniš, što sam došao sa sela?!«

»Ne znam, dragi moj,« rekao je mladi gospodin. »U gradu obično uzimaju mjeru onoga, koji kupuje cipele.«

»Zaista?«

»Da.«

»Vi mislite,« Rory će pobjedonosno, »vi mislite, da su u gradu pametniji od nas na selu? Pa morali bi i biti. Ali kad o svemu tome, što sam vam pričao, promislite, onda vidite, da smo mi pred njima.«

»Kako to?« začudio se putnik.

»Mi na selu nikada ne dodijavamo ljudima time, da im uzimamo mjeru, nego pođemo ravno k cipelaru ili netko doveze kola puna cipela i čizama i tako sebi sam izabereš, koje hoćeš. Čovjek dobije svoj novac, a ti svoje cipele, i obojici je udovoljeno. Kažite, zar nije to bolje od onih ceremonija u Dublinu, gdje moraju imati mjeru, a mi vremena i ustrpljivosti za mjerenje? Na selu ne kradu vrijeme, nego ti uzmu samo novac, a ti prebaciš cipele preko ramena i pođeš.«

»Preko ramena? Na noge, mislite, zar ne?« rekao je putnik.

»Ne, preko ramena,« popravi ga Rory »Tako rasipni ipak nijesmo, da bismo navukli nove, posve nove cipele i nabijali ih po cesti do kuće. Ne, zaista ne! Nove cipele spremimo do narednog plesa ili do naredne nedjelje za crkvu.«

»Ako ih ne izmjerite, kako možete znati, da li vam stoje dobro ili ne?«

»Oh, ta svi su jednaki!«

»Što biste uradili, kad biste htjeli plesati, a cipele bi vam bile premalene?«

»To se nikad ne dogodi! Sve su lijepe i dobre.«

»Što onda, ako su vam prevelike?«

»Tada je laka pomoć,« odgovori Rory, »šaku sijena nabiješ u njih, i gotova je stvar.«

»Ali još mi nijeste rekli, zašto ste kupili dva ražnja, »podsjeti ga njegov susjed.

»Ustrpite se malko,« rekao je Rory, »i o tome ću vam pričati. Gdje smo ono stali? Nijesmo li ostali u postolarevoj trgovini? Da, ondje je bilo. Dobro, tek što sam bio svijestan poteškoća, što sam ih imao s onim čovjekom, stao sam misliti, koja bi stvar bila najzgodnija za prečasnoga gospodina. I dok sam o tome razmišljao, ugledao sam poštovanja vrijednog staroga gospodina, koji je prošao kraj mene s prekrasnim štapom, najljepšim, što su ga ikada vidjele moje oči. Imao je zlatan držak, koji je bio vrijedan zlata. To ga je činilo tako elegantnim, da sam sâm sebi rekao: Nešto takvo bi odgovaralo gospodinu Kinshelu. Oh, kad bih mogao dobiti takav štap! — I tako sam pogledao u svaku trgovinu, kraj koje sam prošao, dok se nijesam našao u ulici, koja se zove »Dame street«.

(Nastavit će se.)

DRENAK OKO KUĆE

Napisao prof. Ivan Radić

Zađeš li u šumu, pa kad se po njoj bolje razgledaš, uočit ćeš i divljih voćaka kao što su jabuke i kruške a pogotovo trešnje, koje su poput tankovitih jela nadvisile sve šumsko drveće.

Plodovi tih divljih voćaka u prastaro doba bili su hrana ljudima, a danas malo čovjek od njih ima koristi; ali ima jedna, od koje čovjek ima koristi, a to je **d r e n a k**.

Za ovo korisno drvo (voćku) koja se može ubrojiti među voću domaćem našem gospodarstvu, slabo se dosad kod nas pazilo, a i malo je poznato, da bi čovjeku pokoristio obilni i tamno crveni plodovi, kojima rodi ovo skromno i zapušteno drvo skoro svake godine. Primami ipak tu i tamo po kojeg naprednoga gospodara, da ih iskoristi.

Drenak raste, kao korov po živicama, ogradama, šumama, gdje ima više kamenja na najmršavijem kao i na najboljem tlu. Raste kao grm ili stablo do 3 m visoko. U selu Štrucljevu, općine Začretje, u Zagorju, naći ćeš pred svakom kućom po jedan a i dva drenka, koji osobito u rano proljeće, kad cvatu, ukrasuju to mjesto.

Drenak cvjeta rano u proljeće a više puta već koncem veljače. Prema tomu on je najranije drvo što se cvatnje tiče. Rascvale grančice narod sakuplja, veže u snopiće, iskiti vrpcama i nosi na cvjetnu nedjelju u crkvu na blagoslov.

Cvjetovi su drenka žuti, pojave se prije lišća. Plod je crven, a potpuno zreo tamno crven. Sjeme je tvrda koštica, koja se jedva stući dade. Dozrijeva u srpnju ili u kolovozu. Plod drenka zove se **d r e n i n a**, a taj se u nekim našim krajevima (Lika, a pogotovo slunjski srez) sakuplja i peče se od njega rakija. Drenova rakija vrlo je ukusno piće, narod ju zove **d r e n o v a č a**. Tamo narod više voli drenovaču nego li šljivovicu, pa i u trgovini ima dobru prođu. Poznato mi je, da se iz 65 litara drenovog masulja ili koma dobiva 7 do 8 litara dobre rakije. Litra dobre drenovače prodaje se po 10 do 15 dinara. Prema tomu 60 litara masulja donese marnom gospodaru 80 dinara. Ima tamo gospodara, koji nakupe drenovine i po 10 kotlova, dakle po 600 litara, a to je vrlo lijepa dobit.

Što je najglavnije kod toga drveta, da rodi svake godine i to obilno.

Kao drvo vrlo je lijepo, glatke kose, uspijeva u Lici, gdje ga ima cijelih šumica, Slavoniji, Žumberku i po Zagorju, (Macelj, Strahinšćica, Ivančica). Mnogi ga vole, pak ga je narod počeo uzgajati i presađivati u vrtove, pred kuće i u kućnim dvorištima.

Presađen drenak vrlo slabo uspijeva. Voli on mjesto ili tlo, gdje je nikao. Gdje se drenak jednom udomi, teško ga je iskorijeniti. Drenovo je drvo vrlo tvrdo, uporabljuju ga stolari, tokari i kolari. Osobito suha drenovina najtvrđe je drvo. Kako kaže narodna pjesma, Kraljević Marko je tražio suhu drenovinu od devet godina, da ju oproba, pa tek onda izašao Arapinu na megdan.

Tim što drenak svake godine obilno rodi, zaslužuje pomniju njegu, a racionalnim uzgojem pronaći će se da plod postane krupniji, što je već i učinjeno, jer ima jedna vrsta drenka i s krupnim plodom.

Drenak je moći i cijepiti na vlastitu podlogu. Za preporučiti je, da se ovo korisno drvo više goji po školskim voćnim cjepilnjacima i školskim vrtovima gdje ih ima, jer će nadomjestiti šljivu, koja od godine do godine sve više propada.

Plod od drenka izvrsno je sredstvo ako neko oboli na crijevnom kataru, da se skuha u dobrom crnom vinu, i to se pije. Za dva do tri dana bolesti će nestati.

Zbog toga dobro je, da se plod drenka sakuplja i spravi na suha mjesta i čuva do uporabe, jer se griža i katar crijeva često pojavljuju u narodu. Proti tim bolestima drenina je s crnim vinom najbolji i najjeftiniji lijek.

L J U B A V

Spjevao Petar Šarjanović

Ljubav je baklja
Što s neba sija,
Da srce razgrija:
Duši je raj.

Ljubav je melem
Što liječi rane,
Dok nam ne svane
Radosti dan.

Ljubav je uzdah
Srce što tuži,
Kad dvoje udruži
Pred sveti oltar.

Ljubav je radost
Što iz srca izvire.
U duši prodire,
Životu raj.

Ljubav je sveta
Kad Boga slavi,
Kad duh zatravi
Za vječni raj.

Kad ljubavi nema,
Vjere nestane,
Život propane,
Vjeri je kraj.

Vjera i ljubav
Dvije sestre mile
Božje su sile
Što drže svijet.

GABRIJEL CVITAN -- PJESNIK SELA

Napisao Stjepan Hrastovec

Kolikogod je hrvatska književnost u posljednje vrijeme poplavljena lirikom, ne može se kazati, da je svaka od tih knjiga lirike ostavila među čitalačkom publikom trajniji i jači utisak. Ima među njima knjiga, koje se rasprodaju i u nekoliko stotina primjeraka, zahvaljujući požrtvovnosti i trgovačkoj spretnosti autora. Međutim vrlo često se desi, da se te knjige kupe i pročitaju, a zatim zaborave pa im nestane spomena u javnosti, kao da ih nikada i nije bilo. Te su zbirke bile često puta tako nalik jedna na drugu u povođenju za vremenom, da je tek uz vrlo pažljivo čitanje među njima bilo moguće otkriti neke diferencije. Najčešće su te razlike bile samo formalne, vanjske, što se vrlo eklatantno očitovalo kod t. zv. socijalne poezije, koja je upravo do dosade jedno vrijeme dominirala na stranicama hrvatskih časopisa i zbirki pjesama svojom neiskrenom deklamatorikom i karakterističnom suhoparnošću. Tek katkada bljesnuo je i koji stih, koji je odavao karakteristike prave poezije, a koji je oštro stršio među tolikim suhoparnim stihovima, unoseći nešto svježine i nenametljive osjećajne lirike u atmosferu, zasićenu »socijalnim temama«. Sada je međutim daleko drukčije. Hrvatska je lirika nazad par godina uglavnom doživjela pozitivan obrat, pa je u tome smislu dala već vrlo lijepih i snažnih rezultata, a oni, koji se još katkada jave i pišu u smislu svojih nemogućih socijalnih teorija, više odavaju propagatore jednog od širih slojeva odbačenog sistema, nego li prave i iskrene umjetnike.

Gabrijel Cvitan razvijao se daleko od književno-kulturnih centara, na selu. Zato je njegova lirika, koja pjeva o selu, kudikamo realnija i vjernija, nego li lirika onih, koji vole o selu maštati između četiri zida svojih gradskih soba.

Sasvim iskreno i otvoreno Cvitan pjeva o bijedi, ali i o sitnim srećama seljaka, kojih također ima, ali koje su mnogi t. zv. »socijalni« književnici bili izbrisali iz svoga leksikona. Time je Cvitan dokazao, da je doista blizak selu, nesamo po svome podrijeklu, nego i po svome svestranom razumijevanju, koje pokazuje za selo.

U njegovim pjesmama struji dah i miris zemlje, krvare žuljevi na rukama težaka, cikću sokovi nabreklih gruda, i brazda, krši se kamenje pod snažnim zamahom mašklina, izbija miris zrela grožđa i šumi klasje i kukuruzi. Crnina bijede i težina tuge stalni su prizvuk, koji prati ove pjesme, ali i pouzdanje u snagu i ustrajnost.

»Izdržati treba. Mi smo seljaci
vječno živi i mladi.«

I kako je god crna svagdašnjica utisnula neizbrisivi biljeg u ove pjesme, tako i krepka čvrstina sela i vjera u bolje progovara snažno i pobudno za one, koji su možda klonuli. — Sve slike o zemlji, selu, o onoj primitivnoj sirovosti, kojoj je pjesnik po svome zvanju dugo godina bio u neposrednoj blizini, iznesene u jedrom narodnom jeziku, tako su sočne, da podsjećaju na snagu slikarske palete. Dakako, da ima primjera, gdje se očito zapaža, da autor nije dovoljno upotrijebio svoj kriticizam, da ukloni neke nespretne izraze, koji bi izostavljeni, ili zamijenjeni drugima i boljima, mnogoj pjesmi prištedili slabi efekat. Isto je tako u pjesniku slab osjećaj za zbijenost i kratkoću. Tako na pr. već prva pjesma, »Zemlja nas zove«, koja uz neke druge podsjeća doduše na patriotsku liriku, ali je ipak po svojim karakteristikama daleko od one deklamatorske patriotske lirike prošlog stoljeća, gubi, mnogo gubi od efekta, koji je mogla imati, da nema onog pustog nabrajanja i monotonog ponavljanja »Zemlja nas zove« gotovo u svakoj strofi Isti je slučaj sa pjesmom »Zemlja se budi«. A ipak jedna i druga pjesma obiluje s nekoliko vrlo krepkih izraza, koji se utapaju i gube od svoje krepčine u moru razvučenih strofa.

Da je Cvitan ostao kroz cijelu knjigu pjesama dosljedan lakoći, kojom se odlikuju pjesme »Tuga mlade dojilje« i »Selo moli za kišu«, onda bi se ova zbirka mogla uvrstiti u prvorazredne knjige pjesama, koje su objelodanjene kod nas u nekoliko posljednjih godina. Među tim takvih pjesama ima malo. Ovamo bi se mogle staviti pjesme »Srce zemlje«, »Brat mi piše«, »Iz pisma bratu«, »Djevojke na bunaru«, da nema one banalne usporedbe sa porculanskom vazom, »Plavi cvijet«, »Pjesma o maloj vezilji« i još neke druge. Sve su to odlične pjesme, pred kojima iščezavaju ostale, među kojima ima osrednjih, a dabome i slabih. Da se vidi lakoća i gibivost, kojom se nameću prve dvije spomenute pjesme, donosimo nekoliko kitica:

Nemamo vode, presahnula vrela,
žubor potoka ne pozdravlja zoru,
žalosno bleji blago u oboru,
Žita su svela,
strah snivaju sela,
starci su tužni, djeca nevesela.
Bože, u kog je dobrote odviše,
daruj nam oblak obilate kiše,
da zemlja, što od suše mrije,
žedna se napije.
Pogledaj ptice kako sporo lete,
cvrkut im tužan i pun tihe sjete.
Livadi sunce zapalilo kose.
Novi nam dani nove patnje nose.
Željni smo, Bože, vidjet suzu rose
na čaški cvijeta,
na krošnji drveta,
kako se srebrom prelijeva i blista
na vlatu travke, na obrazu lista.

(»Selo moli za kišu.«)

Mlijeko sam svoje prodala
— — — — — — —
Moje su pune grudi
kupili bogati ljudi.
Tuđe ću dijete dojiti,
tuđega sina gojiti.
Moje je dijete malo
u selu ostalo.
U kolibi ono će uzalud zvati:
mati! mati — — — — — — — —

(»Tuga mlade dojilje.«)

Predgovor je knjizi napisao Vinko Nikolić. On je, doduše, mnogo napisao, ali vrlo malo rekao. Inače je taj predgovor, kakav je, mogao sasvim lijepo izostati, tako da ne bi za knjigu bila nikakva šteta, a strpljivost čitaoca ne bi bila stavljena u nepotrebnu kušnju.

KULTURNI DOGAĐAJI

NATJEČAJ ZA PUČKE PRIPOVIJESTI

Prigodom sedamdesete godišnjice svog opstanka (1868.—1938.) raspisuje Hrvatsko Književno Društvo sv. Jeronima natječaj za dvije najbolje beletrističke pučke knjige:

1. Za jednu veću pučku pripovijest, kojoj građa može biti bilo iz historijskog ili suvremenog života. Opseg 6 do 8 tiskanih araka u formatu jeronimskih knjiga.

2. Za jednu knjigu (zbirku) pučkih pripovijesti. Opseg 5 araka u formatu jeronimskih knjiga.

Knjige moraju biti pisane u duhu izdanja Društva sv. Jeronima. Kod ocjene strogo će se uzeti u obzir njihova književna vrijednost.

Natječajna je nagrada za veću pripovijest 3000 Din, za zbirku pripovijesti 2000 Din. Nagrađena djela izdat će Hrvatsko Književno Društvo sv. Jeronima u svojim izdanjima uz redoviti honorar piscu.

Nenagrađeni se rukopisi vraćaju nakon dovršenog natječaja piscima.

Rukopise treba poslati najkasnije do 15. svibnja Hrvatskom Književnom Društvu sv. Jeronima bez oznake pisca. Na rukopisu neka bude samo neka lozinka mjesto imena pisca, a ta ista lozinka neka bude na priloženoj posebnoj zatvorenoj kuverti, u kojoj neka je označeno točno ime i adresa pisca.

Rezultat će natječaja biti objavljen najkasnije do 1. kolovoza o. g.

U Zagrebu, 4. siječnja 1938.

UREDNIŠTVO HRVATSKOGA KNJIŽEVNOGA DRUŠTVA SV. JERONIMA
Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21.

Nove knjige

Petar Grgec: SVETA HRVATSKA, izdala zadruga Dobra Štampa u Požegi, 240 str., cijena 25 Din. — Ovo je najljepše i najbolje dosadanje djelo Petra Grgeca, književnika, koji je poznat po cijelom nizu svojih dosadašnjih knjiga, izdanih većinom u nakladi Jeronimskoga Književnog Društva. U »Svetoj Hrvatskoj« prikazuje nam on sjajne momente iz hrvatske prošlosti i najsvjetlije pojave na hrvatskom obzorju, koje pokazuju, kako je hrvatski narod bio uvijek prožet ljubavlju prema Bogu i vjeri katoličkoj. Niže se tu proza i pjesma u divnom skladu, u jednostavnosti stila, ali u neizmjernom bogatstvu misli. Knjiga je to, koja bi trebala da bude jedna od temeljnih knjiga svakoga Hrvata, svake hrvatske kuće i koja treba da se uvijek i uvijek čita. Njen duh treba da zavlada dušama hrvatskim. I zato ne možemo dosta reći, koliko to divno djelo, opremljeno u prekrasnoj opremi i tiskano na najfinijem papiru, preporučamo. Nije tiskana u velikoj nakladi, ali baš zato treba svi da je odmah naruče, kako ne bi ostali bez nje.

Kulturni događaji

Ovogodišnje jeronimske knjige, izdanja za članove, postigle su veći uspjeh nego prošle godine. Skupina »trojka« po 10 Din je posve raspačana, a i od ostalih skupina ostalo je još dosta malo. Taj neobično lijepi uspjeh treba pripisati jednako zanimljivom izboru izdanih knjiga kao i sve većem zanimanju čitalaca za doista dobro štivo.

Zagrebački radio prenosi 17, 18. i 19. siječnja u 20 sati opere, a 21. siječnja u isto vrijeme glasovirski koncerat iz ciklusa klavirskih kompozicija hrvatskih skladatelja (ovajput dvije sonate od Vjekoslava Ružića).

Film »Hrvati u Svetoj Zemlji«, koji je snimljen prošlog ljeta za hrvatskoga hodočašća u Svetoj Zemlji, dovršen je ovih dana, te se sada izrađuje kopija. Film traje 1¾ sata te prikazuje Atenu, Libanon, Siriju, Palestinu i Egipat onako, kako su Hrvati na svojim pohodima te krajeve vidjeli. Prva izvedba filma bit će u Zagrebu u veljači.

Zakon protiv pornografije. Parlamenat u kneževini Luksemburgu prihvatio je zakon protiv pornografije (besramnog štiva), koji su predložili katolici. Prijedlog zakona je izradio Msgr Origer. Bit će zabranjen i uvoz besramnog štiva i besramnih slika, osobito iz Francuske, koja takvim besramnostima poplavljuje svu Evropu.

Njemački časopis »Die kirchliche Kunst«, koji je 33 godine izlazio u Münchenu, bio je od hitlerovskih vlasti jesenas obustavljen. Mjesto njega izlazi novi časopis »Die neue Saat«.

Pet tisuća katoličkih diletantskih pozornica ima u Sjevernoj Americi. Na katoličkom sveučilištu u Washingtonu ustanovljen je Sekretarijat za te diletantske pozornice, da promiče i usklađuje njihovo djelovanje te podiže njihovu umjetničku visinu. Taj Sekretarijat izdaje i svoj vjesnik u 10.000 primjeraka za katoličke diletante.

Prvu bezbožničku operu sklada boljševički skladatelj Muravzev pod naslovom »Postanak redovnika« na riječi boljševičkog pjesnika Demjana-Bedni. U toj operi u baletu plešu redovnici i opatice. Sadržaj je opere izvrgavanje ruglu redovnika i borba bezboštva protiv vjere.

SVJETSKI DOGAĐAJI

30. prosinca 1937.: U Šanghaju ubijen Lo-Pa-Hong, predsjednik kineske Katoličke Akcije, koga su zvali kineskim Don Boskom.
31. Jakobistički biskup metropolita Mar Ksaver u Niranamu u Indiji prešao na katoličku vjeru.
1. siječnja 1938.: Čangkajšek, dosadanji predsjednik kineske vlade, odstupio je, da se posveti samo obrani države kao vrhovni zapovjednik kineske vojske. Novim predsjednikom kineske vlade postao je dr Kun, dosadanji ministar financija, a njegovim zamjenikom general Čenčun.

GENERAL ČANGKAIŠEK STOJI NA ČELU KINE U BORBI PROTIV JAPANA

2. Egipatski kralj Faruk srušio vladu Nahas-paše, raspustio parlamenat i imenovao novu vladu na čelu s Mohamedom Mahmedom.
3. Predsjednik engleske vlade Chamberlain izradio mirovni plan Evrope, po kojem bi evropske države sklopile gospodarski ugovor štednje, Savez Naroda bi se reformirao, iz mirovnih ugovora bi se izbacile političke odredbe, ustanovio bi se evropski direktorij četiriju velevlasti, sazvala bi se konferencija radi njemačkog zahtjeva na kolonije i ograničilo bi se naoružanje na 5 godina.
4. Nova rumunjska vlada protiv Židova. I najuplivnija žena u Rumunjskoj gospođa Lupesku mora otići iz Rumunjske u Francusku.
5. Bugarski kralj raspisao izbore i ukazom odredio, da muškarci moraju glasovati, a ženama se daje pravo glasa, ali ne prisilno.
6. Van Zeeland, bivši predsjednik belgijske vlade, predao engleskoj vladi svoj plan o odstranjenju krize u svjetskom gospodarstvu.

Kalendar za našu kuhinju

Siječanj Nedjelja **16**	Objed: Juha od mrkve. Kotleti od krumpira i sušenog mesa s varivom od leće. (St. Andrić »Jela od krumpira« str. 9.) Večera: Naduvak od riže.
Ponedj. **17**	Objed: Prežgana juha. Samljeveni teleći odresci s vrhnjem i krumpirom. (Cezner-Andrić »Domaćica u kuhinji« str. 42.) Večera: Sušeni jezik sa špinatom.
Utorak **18**	Objed: Kašata juha od krumpira. Savijača u bundevama (bundevara) ili s makom. Večera: Suho meso s hrenom. Čaj.
Srijeda **19**	Objed: Govedska juha s rezancima. Govedina s umakom od rajčica i prženim krumpirom. Kuhane suhe šljive. Večera: Samljevena govedina od objeda s lukom i octom.
Četvrtak **20**	Objed: Juha od zelenja. Teleći odresci s krumpirovom kašom i salatom od cikle. Večera: Omlet s kobasicama.
Petak **21**	Objed: Juha od graha. Varivo od graha s pofeznama. Okrugljice od jabuka. Večera: Prženica.
Subota **22**	Objed: Juha od kelja. Krpice sa krumpirom. Večera: Možđani s bubrezima i kiseli krastavci.
Nedjelja **23**	Objed: Venecijanska juha (»Domaćica u kuhinji« str. 7.) Odresci od svinjske pisane pečenke s pirjanim kupusom. Pita od badema. Večera: Pirjana svinjska jetra s kašom od krumpira i s paprikom.
Ponedj. **24**	Objed: Juha od kupusa sa svinjetinom. Okrugljice od žemlje s umakom od šljivina pekmeza. Večera: Teleći paprikaš.
Utorak **25**	Objed: Juha od celera. Savijača sa sirom. Večera: Slanina s kruhom. Čaj.
Srijeda **26**	Objed: Paprikaš od svinjetine s krumpirima. Naduvak od limuna. Večera: Makaroni sa šunkom.
Četvrtak **27**	Objed: Juha od vina. Sarma. Pogačice od sala. Večera: Sarma i pogačice od objeda.
Petak **28**	Objed: Juha od mrkve. Riba u soku. Palačinke. Večera: Krumpirača (žganci od krumpira) s makom.
Subota **29**	Objed: Govedska juha s tirolskim okrugljicama (»Dom. u kuhinji« str. 62.) Govedina s umakom od luka i kašom od mrkve i krumpira. Pokladnice. Večera: Čevapčići s lukom.

ZA DOBRE DOMAĆICE

DESET SAVJETA MAJCI

1. Imaj uvijek na umu, da si i ti bila dijete, koje je imalo pogrešaka.
2. Radije dva puta ne kazni dijete, ako je skrivilo, nego da ga jedamput kazniš, a da nije ništa skrivilo.
3. Nestašnost djeteta dolazi često od pretička temperamenta te nije namjeravana zloća. Nemoj na to zaboraviti!
4. Ne traži od djeteta više, nego što je u skladu s njegovim sposobnostima i njegovu vidokrugu. Dakle ne traži od njega nemogućnosti!
5. Ne odbijaj svako pitanje djeteta, koje čezne za znanjem, samo onako na laku ruku frazama i nemarno!
6. Vladaj se uvijek tako, da dijete po tvom vladanju osjeća tvoju čestitost. Samo tako ćeš djelom i primjerom odgojiti čestitog čovjeka.
7. Kada dijete rekne o nečem svoje mišljenje, nemoj uvijek zauzimati stanovište proti tomu, nego nastoj, da dijete osjeti, kako daješ važnosti njegovu mišljenju. Nauči se gledati njegovim očima i tako ćeš najlakše onda moći djelovati na njegovu dušu.
8. Budi nepristrana! Kad se baviš djetetom, odbaci svako sebeljublje!
9. Čuvaj sretnu mladost svoga djeteta, ali nemoj ga razmaziti!
10. Nastoj naći pametan put, da mu kod odgoja njegovih osjećaja pokažeš život u pravom svijetlu, pa i njegove terete, a da tim ne oslabiš njegovu energiju!

Dobar tek

Juha od kupusa sa svinjetinom. Nareži 1 kg kiseloga kupusa što sitnije, pa dodaj 5 dkg na kocke narezane slanine, koje si prije malo prepržila, posoli i pridaj malo kima, zalij s malo vode i pirjaj. Isto tako pirjaj posebno 20 dkg malo masnije svinjetine, pa kad postane mekana, nareži je na kocke i primiješaj je u kupus. Jednako umiješaj fino nasjeckanog i prepržnog luka, paprike i vrhnja, koje si prije zagustila s malo brašna. Dok se sve to pirja, raščetvori oguljenih krumpira te ih s malo kima kuhaj u slanoj vodi. Kad je kupus sa svinjetinom kuhan, uspi sve u zdjelu i pomiješaj s kuhanim krumpirom te nosi na stol.

Pirjana svinjska jetra. Provuci slaninu kroz 60 dkg svinjskih jetara i naribaj ih nasjeckanim lukom, koji si pomiješala s nasjeckanim zelenim peršinom i biberom. U masti prepprži s obje strane jetra ili u cijelom ili narezana na lijepe nareske. Tada dodaj nekoliko žlica vrhnja, promiješana s malo brašna te u tom pirjaj jetra limunove kore.

Omlet s kobasicama. Ispeci kobasice te ih nareži na kolutiće. Miješaj (na svaku osobu po 2) cijela jaja i posoli ih. U tavi za omlete ugrij žlicu masti i preprž idosta fino nasjeckanog vlašca. U to uspi jaja, koliko treba za jedan omlet, peci ih kao za omlet i odozgo naspi kolutiće kobasice. Neka omleti ne budu predebeli.

Riba u soku. Veće komade šarana ili soma posoli i pirjaj na vreloj masti. Zatim ih složi na zdjelu i stavi u vrelu pečenjaru. U sok, u kojem se riba pirjala, pomiješaj nekoliko zgnječenih sardelica, malo naribanog češnjaka, naribane limunove kore, nasjeckanog luka i zelenog nasjeckanog peršina, pa to sve pirjaj četvrt sata. Zatim taj sok procijedi na ribu, pregrij dobro i poslaži naokolo kolutiće limuna te nosi na stol. S. A.

Zdravlje

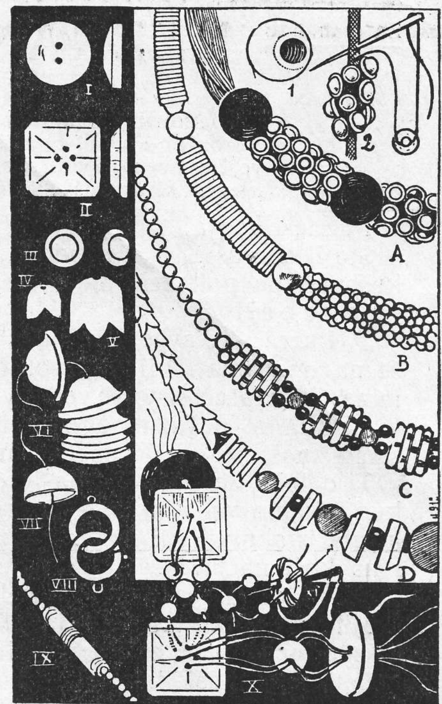
Koliko trebamo vitamina? Najpotrebniji su nam C-vitamini, koji se nalaze u svježem povrću i voću. Odrasli čovjek treba na dan poprečno toliko vitamina, koliko ih ima u soku polovice limuna (u 22 grama soka). Isto toliko vitamina ima u 15 grama zelene paprike, u 16 grama kolorabice, 40 grama rajčice, 220 grama šljiva ili 330 grama banana. Mnogo tih C-vitamina ima i u košticama kajsija i drugih voćaka, pa zato često vidimo, kako djeca rado jedu jezgru iz tih koštica, jer to sama narav stvara tek za ono, što treba.

Med kao sredstvo za probavu. Ako djeca imadu težu probavu (stolicu), treba im davati kruh s maslacem i medom. Dobro je sredstvo i ovo: u čaši u 2 decilitra vode rastopiti 3 dkg meda i nacijediti limuna u to te izjutra natašte ispiti.

Žena i svijet

Žene proti knjizi »O braku« od Léona Bluma. Bivši socijalistički francuski predsjednik vlade Léon Blum napisao je u mlađim godinama knjigu »O braku«, koja zastupa nazore protivne kršćanskome moralu. Kad je Blum stvorio pučku frontu u Francuskoj zajedno s komunistima po želji boljševičke Rusije stali su tu njegovu knjigu komunisti izdavati i širiti, i to nesamo u Francuskoj, nego i u Rusiji i drugdje. Sprema se i izdanje na španjolskom, židovskom i ukrajinskom jeziku. Kad je ta zloglasna knjiga izašla u Americi, digle su se mnoge ženske organizacije protiv te knjige, koja zapravo ruši moralni temelj obitelji.

ŠTO SVE MOŽEMO NAPRAVITI OD DUGMETA?

Najjednostavniju haljinu može da mnogo podigne ukras oko vrata. Ogrlica iz posve jednostavnog materijala može da bude vrlo efektna. Danas već možemo da dobijemo dugmeta najrazličitijih oblika, iz kojih možemo da složimo vrlo ukusne i moderne ogrlice.

Evo nekoliko vrsta dugmeta, koji se dadu upotrebiti u tu svrhu:

I. Plosnato dugme iz stakla sa dvije rupice. Može biti bijelo ili u kojoj nježnoj boji.

II. Bijelo stakleno dugme sa četiri rupice. Možemo ga dobiti u svakoj većoj trgovini.

III. Malo dugme u dva tona.

IV. i V. Dugme u obliku zvončića iz pozlaćene kovine može se naizmjence nizati sa perlama i drugim dugmetima kao kod VI i VII. Evo drugog oblika zvončića, koji ulaze jedan u drugi kao u stilu figure B i čine ogrlicu gipkom.

VIII. i IX. Dvije zaporke, kojima se zatvaraju ogrlice.

X. Ovdje vidimo, kako možemo nizati dugmeta i perle na četiri niti. Za to nam trebaju dvije igle, svaka sa dvije niti. Kad nižemo dugme sa četiri rupe, moramo razdvojiti niti svake igle i svaku nit provući posebno, a kasnije opet spojiti dvije i dvije niti.

XI. Posve jednostavno okruglo dugme iz stakla ili iz porculana možemo obaviti svilenim nitima u istoj boji, u kojoj su male okrugle perle, koje slažemo u grupe po pet komada između pet do šest plosnatih dugmeta kao na slici C.

Model A izvodimo tako, da na uski okrugli gajtan (slika 2) prišivamo mala okrugla dugmeta III. Između grupa tih dugmeta pravit ćemo veliku okruglu perlu, sa širokim otvorom (sl. 1). Ima najviše tri do četiri grupe dugmeta, a cijela ogrlica završuje se snopom usukanih niti.

I. Marušić

OBITELJSKA KRONIKA

Stotinu kolijevki dobila je na dar nizozemska prijestolonasljednica princeza Julijana za svoje novorođenče. Ona se udala ravno prije godinu dana za princa Bernarda, koji nedavno umalo da nije zaglavio kod automobilske nesreće. Princeza je izrazila molbu, da joj u Nizozemskoj nitko ništa ne daruje k porođenju njena djeteta. Zaboravila je na kolonije i na Nizozemce u stranom svijetu, odakle joj sa svih strana stigoše darovi. Među tim darovima ima preko stotinu kolijevki, kojih je već cijeli bijeli kraljevski dvor u Soestdykenu nedaleko Utrechta prepun. No uza sve, što u Nizozemskoj nitko ništa ne smije darovati princezi Julijani, sabiru se ipak darovi. Stvoreno je žensko društvo »Julijanine kolijevke«, koje sabiru sve moguće darove za siromašne majke, kojima su se rodila djeca u istoj godini, kad i princezi Julijani. Sabrano je mnoštvo takvih darova.

Mussolini postao djed. U proljeće 1937. oženio se Viktor Mussolini, sin predsjednika talijanske vlade, a sad na treći dan Božića rodio mu se sin, kojemu su dali ime Guido. Tako je vođa talijanskih fašista, duce Benito Mussolini u starosti od 54 godine postao djed.

Knez i Židovka. Kneževska porodica Radzivill jedna je od najuglednijih plemićkih obitelji u Poljskoj. Član te porodice knez Michal Radzivill zaljubio se u Židovku Suchestov iz istočne Galicije te je odlučio njome se oženiti. No protiv te se ženidbe digla cijela kneževa porodica i rodbina. Kad se knez Michal nije htio odreći ženidbe s galičkom Židovkom, zatražila je njegova porodica od suda, da knez bude lišen svog prava na imetak. I doista okružni sud u Ostrovu izdao je odluku, da se knezu Michalu oduzima pravo, da raspolaže svojim imetkom.

Sve manje djece rađa se u Francuskoj. Tako je ustanovljeno, da se i u prvoj polovici g. 1937. rodilo za nekoliko tisuća djece manje, nego što ih se rodilo u istom tom razdoblju g. 1936.

Kanadski petorci već su nastupili u jednom filmu, koji je i kod nas davan. Sad se izrađuje drugi njihov film, u kojem će svih 5 djevojčica blizanki i pjevati i plesati. Pod nadzorom njihova liječnika dra Defoe i još dvojice profesora dobivaju pouku u pjevanju i plesanju.

Majka umrla od boli za sinom. U Pragu je nedavno umro sveučilišni profesor dr Karlo Weigner. Kad je njegovoj majci, starici od 84 godine, došla vijest o sinovoj smrti, samo je rekla: »Bit će dva pogreba!« I iza toga je pala u nesvijest, iz koje više nije došla k sebi, nego se preselila i ona za sinom u vječnost.

Ženidba filmskoga glumca Jackie Coogana. U prvim godištima »Obitelji« češće je spominjan tadanji mali filmski glumac Coogan. Sad on ima već 22 godine i za 50 milijuna dinara imetka. Nedavno se oženio. On je katolik, a njegova zaručnica Betty Grable bila je protestantske vjere, ali je prešla na katolicizam i tako su sklopili katolički crkveni brak.

Doplatak na radničku plaću za djecu uredit će se novim zakonom u Nizozemskoj. Katolički ministar socijalne politike Romone izradio je prijedlog zakona, po kojem će radnička obitelj, koja ima više nego dvoje djece, do 15 godina za treće i svako daljnje dijete dobivati po 3 postotka dodatka na svoju plaću.

Doplatak na činovničku plaću za djecu daje se u Čehoslovačkoj po zakonu od g. 1926. samo za dvoje djece. Za prvo dijete je doplatak veći, za drugo manji, a za treće i svako daljnje dijete ne dobiva se više ništa. To je zakonom pomagani sistem obitelji sa dvoje djece.

Roditelji današnjih velikih diktatora Mussolinija, Hitlera, Staljina i Kemala bili su sa sela. Mussolinijev otac bio je obični seljak. Hitlerov otac bio je seoski postolar. Kemalov otac bio je u Albaniji seljak. I majke sve četvorice diktatora bile su obične seljanke.

Broj vjenčanja i porođaja raste u Švedskoj. U prva tri mjeseca g. 1937. bilo je u Švedskoj 8687 vjenčanja i 22.083 poroda, a druga tri mjeseca 14.586 vjenčanja i 23.747 poroda.

Za omladinu

NEZNANA JUNAŠTVA MLADEŽI

Piše Dr Velimir Deželić, sin

Po govorima, koje je održao slavni pedagog dr Fr. W. Foerster dječacima i djevojčicama u Švicarskoj, priopćuje jedan njegov bivši slušač iz Hrvatske.

Mladeži moja!

Šta li ti svašta — u mladosti svojoj — ne pokušavaš, da pokažeš, kako si smiona, snažna i junačna?!

Ti kažeš naglavce u vodu s visoke visine. Ti se na smučama (skijama) spuštaš niz strme strmine. Ti na preči izvodiš velikovrtanj ... A htjela bi učiniti još nešto mnogo znatnije i veće — da samo znaš: što? I da imadeš prilike za to.

Ti daleko znadeš i to: da je od tjelesne snage kud i kamo važnija snaga volje. I tu bi se htjela istaknuti. Ali i opet ne znaš pravo: kako i na koji način?

Pa hajde da saznamo za neka junačka djela tvojih vršnjaka i vršnjakinja! Da razmotrimo neka neznana junaštva mladeži našega vremena! Možda ćeš ih, mladeži moja, htjeti i moći nasljedovati. Prilike imaš za to! Samo nemoj misliti, da su preneznatna! Ona su veoma znatna! Ona su zamašna za budući tvoj značaj i život! Ona su odlučna za budućnost tvoje okoline, tvoga naroda, pa i čovječanstva!

ISTRAŽIVAČI

Da počnemo s istraživačima.

To je vrst junaka neustrašivih i jake volje, a divnijih od junaka s britkom ćordom i pernim buzdovanom (ili po današnju): s ručnom granatom) u junačkoj desnici.

Ti sada sebi predočuješ Krištofa Kolumba, kako na svojim krhkim jedrenjačama plovi nemirnim oceanom u još neotkrivenu Ameriku. Ili pomišljaš na smionog Sven Hedina, koji istražuje opasnu Aziju. Spominješ se Nanzena i mnogih drugih ekspedicija, koje odilaze u vječni led Sjevernoga ili Južnoga pola. Misliš na Picarda, kako leti u stratosferu... A sebe sama zamišljaš barem u ulozi Staša ili Nele iz Sienkiewiczeve pripovijesti »U pustinji i prašumi«...

Ali danas ćemo upoznati dvoje mnogo skromnijih istraživača — ali ipak istraživača!

Bila je jednom neka djevojčica, koja je rado istraživala nepoznate dijelove kuće, u kojoj je stanovala. (To je obično činila, kada bi ostala sama kod kuće.) I tako je ona nekoga dana dospjela na visoki čađavi i paučinasti tavan. Zaprepastila se, kad je tu našla nemilu i hladnu prostoriju, gdje noćuje njihova služavka. Ružan kraj. Služavkino odijelo visi na rđavom čavlu, jer nema tu ni ormara ni škrinje. Stijene su sive, i na njima nema nikakve slike ili kršćanskog znaka.

Tada je djevojčica jurnula dolje u svoju sobicu, uzela dvije drage i vesele sličice, žurno se vratila i sličice objesila povrh služavkina ležaja.

Vidite! Ta je djevojčica bila uistinu istraživačica. Našla je nešto, za što nitko prije nje nije znao. Pronašla je nesamo nepoznati zakutak tavana, nego i put do jednoga ljudskoga srca!

O, mladeži moja, koliko li još imade neotkrivenih, pustih i zaleđenih srdaca ljudskih na svijetu!... Da ih svi vi tražite i istražujete, ne bi bilo previše!... To traganje nije manje važno od istraživanja pustinja, polarnog leda i visina uzduha i dubina mora. Za to ne treba zrakoplova, brodova i polarnih saonica — ali treba mnogo valjane dostjetljivosti i duševne dobrote.

I još jedan primjer.

Bio je jednom neki dječak. On se posvađao s nekim drugim dječakom i od ovoga dobio vruću zaušnicu. Bijesan se vraćao kući i u srcu snovao ljutu osvetu.

A kada je kod kuće sjedio uz svoju zadaću, pa se počelo mračiti, i on je mračno zurio preko susjednih krovova... Nenadano mu se javila misao: Kako bi bilo, da se lijepo pomiri s onim dječakom i da pošteno prizna, kako je sam skrivio, te je došlo do prepirke, svađe i ćuške?

Ali što bi na to rekli ostali dječaci? Ne bi li ga proglasili sinjom kukavicom? Nego nije li još veća kukavština bojati se ismijavanja, pa ne učiniti nešto pošteno??

Dječak je mislio takve teške misli, i njegovo je srce kucalo žestoko kao nekom uzbuđenom istraživaču! Kao Stanleyu, dok je tragao mračnim dijelom zemlje. Tā valjda znate, da je istraživač Stanley našao pravi put i dopro do cilja! A naš dječak također.

Pohrlio je do svoga »neprijatelja« i pokucao na njegova vrata.

»Naprijed!« rekao je onaj drugi, jer nije vidio kroz vrata.

A kada je ugledao tko ulazi, držao je šake za boksanje.

Ali prvi dječak je predusreo drugoga. (Ne »knok-autom«, nego dobrom riječi!) Rekao je:

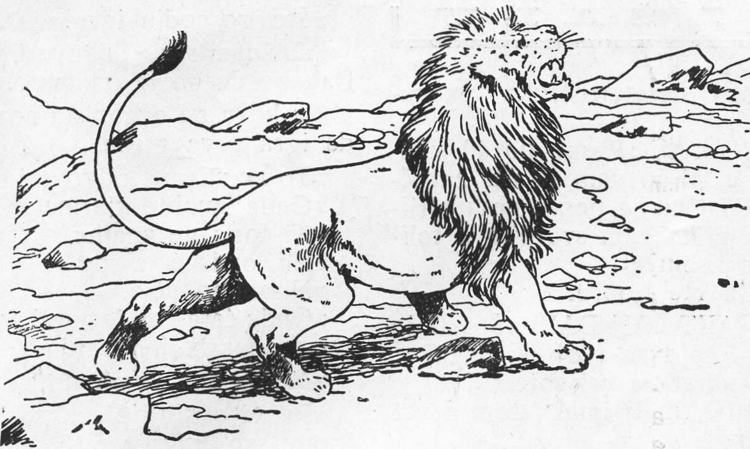
Ti se čudiš, da sam došao? I ja također! Ali pošteno je, da priznam, da sam ja započeo svađu.

Onaj se drugi smeo i nešto pentao:

»Da, ali,... kako se kaže,... ja sam bio također kriv... i nisam trebao... nisam smio...«

Onda su oba zašutjela. Pogledali su se. Nasmijali. I pružili jedan drugom ruke. Nasmijali su se, jer su osjetili, da su doživjeli nešto lijepo. Našli su pravi put jedan do pred drugoga.

Pošteno savladati svoj gnjev — za to treba jaka volja. To je jedno od neznanih junaštva!

LAV I NJEGOVO CARSTVO

PRIČA ZA DOBRU DJECU

Napisao Stipa Bukinac

U davno, pradavno doba, dok su sve životinje još živjele u slozi, dok se lisica još nije hranila kokošjim mesom i dok vuk još nije hvatao i razdirao ovce, sastalo se jednoga dana više raznih uglednih životinja na domjenak kod gostoljubive žirafe. Tu je bilo razgovora o svemu i svačemu. Tako je došao razgovor i na ljude.

»E, pametniji su ljudi, nego što smo mi životinje,« javi se mudra lisica.

»Kako? Zašto?« salete je druge životinje pitanjima.

»Čudna li mi pitanja!« posprdno ih sve redom pogleda lukava lija. »Zar ne vidite, da su ljudi sebi napravili državu, u kojoj živu organizirani, složni i jaki, pa im nitko ništa ne može... I zato su oni postali gospodari zemlje. A nama životinjama su ostale šume i pustinje...«

»Pravo govori naša teta lija,« javi se šarena zebra. »I mi bismo morale stvoriti svoju životinjsku državu.«

»Pa da sebi izaberemo kralja!« jednogrba će deva.

»I svoju vladu da imamo!« oglasi se divokoza.

»I svoj životinjski parlamenat,« doda vjeverica.

Tako je svaka ponešto dodala, dok se na koncu ne javi dugovrata domaćica žirafa:

»E, pa hajde, da sazovemo ustavotvornu životinjsku skupštinu, koja neka osnuje i uredi našu novu državu!«

I odmah stadoše sastavljati poziv na sve životinje svega svijeta, neka za tri mjeseca izaberu i pošalju svoje zastupnike na prvu životinjsku ustavotvornu skupštinu, koja će se održati kraj najveće afričke prašume.

»Ali ptice ne ćemo pozvati!« javi se lisica, koja već tada nije imala najčišćih namjera prema pernatim članovima životinjskoga roda.

A na ribe se nitko nije ni sjetio.

Točno za tri mjeseca od toga dana sastala se životinjska ustavotvorna skupština kraj urečene afričke prašume. Za predsjednika joj je jednoglasno izabran nosorog, koji je doista lijepo vodio cijelu skupštinu, a red su mu pomagali držati krokodil, slon i tigar. Zapisnik su vodile lisica i koza.

Nakon sedam dana živog raspravljanja odglasovan je ustav životinjske države, za koju je odlučeno, da bude carstvo **na čelu s kraljem.**

»Živio lav, prvi životinjski kralj!« klikne tigar.

»Živio! Živio!« zaori opće klicanje.

I tako je lav izabran za kralja životinjskoga carstva. On je odmah imenovao za predsjednika svoje vlade tigra, da mu tako zahvali za to, što ga je predložio za kralja.

Izborom kralja završila je ustavotvorna skupština svoj posao, te ju je lav raspustio obećavši, da će raspisati nove izbore za redoviti životinjski parlamenat. Ali tigar, predsjednik vlade, nije toga lavova obećanja nikada htio da izvrši, jer on nije bio za demokraciju, nego za diktaturu. Isprva je lav mislio, da će tigar već popustiti, pa ga nije previše ni nagovarao, da izvrši životinjskom narodu dano obećanje. A s vremenom se tigar tako osilio u svojoj samovolji, da mu lav više ništa nije ni mogao, sve da je i htio.

Životinjskim carstvom vladao je dakle u ime kralja lava diktator tigar, i to tako nasilno i okrutno, da je zavladalo na sve strane u carstvu veliko nezadovoljstvo.

Jednoga dana sastali su se svi nezadovoljnici na tajni sastanak na nekoj pustoj gori. Tu su bili konj, magarac, vol, krava, pas, mačka, svinja, ovca i koza.

»Ovom diktatorskom zulumu silnika tigra mora već jedamput biti kraj!« javi se prvi pas, od sviju najbuntovniji, jer ga je tigar kao svog nekog rođaka najviše progonio.

»Osnujmo stranku proti tigrovoj diktaturi!« predloži mačka.

»Šta stranku!« zarže konj. »Ne vrijedi stranka pod diktaturom ništa. Nego izaberimo mi sebi drugu vladu, pa ako treba, osnujmo sebi i svoju vlastitu novu državu!«

»Tako je!« oduševljeno će svi.

»Ali koga ćemo izabrati za kralja?« upita magarac.

»Tebe baš ne ćemo,« naruga mu se pas.

»Pa ja i ne mislim...« ispričavao se magarac.

»Koga dakle,« javi se koza.

»Ja mislim,« svinja će, »da će najbolje biti, ako sebi za novoga kralja izaberemo čovjeka. Taj će jedini moći da se suprotstavi i lavu i tigru i da nas pred njima brani i štiti...«

»Tako je! Živio čovjek, naš kralj!« zaori.

I otputiše se svi čovjeku i priznadoše njegovu vlast. A čovjek se prihvati te vlasti, ali ne onako, kako su to ti novi njegovi podanici mislili, nego ih sve stavi u svoju službu, umjesto da ih uzme samo pod svoju zaštitu. I konj i krava i magarac i sve druge životinje, koje se pridružiše čovjeku, brzo uvidješe, da su svojom politikom pokopale svoju slobodu, ali bilo je prekasno.

Kad je tako jedan dio životinja otpao od lavljega carstva, tigar je u svom diktatorskom bjesnilu razvio još grozniju strahovladu, koja se svršila tim, da je u cijelom carstvu zavladao opći nered. Životinje su počele da bježe i da se sakrivaju po šumama i gorama, da tako umaknu tigrovoj samovolji. Kad bi opazile, da se druge životinje približuju, mislile su, da to idu tigrovi skutonoše, pa su na njih navaljivale. Tako se među životinjama razvilo krvavo neprijateljstvo, koje se izrodilo u pravi građanski rat, dok se cijelo životinjsko carstvo nije raspalo.

Nestalo je carstva i ostao je sam samcat car, kralj životinja. Čak i tigar ga je napustio. A on se, kralj bez vlasti, otputio u pustinju, po kojoj svaki put zaori bolna rika njegova, kadgod se sjeti, kako mu je tigar, gramzivi diktator, razorio tako lijepo i veliko carstvo.

JEDNA AMERIČKA

U Itaci (ne jonskom otoku, nego varošici u N. Y., sijelu ugledne Cornell University) producirao se jedan virtuoz na glasoviru, kojemu je poslije silnih studija pošlo za rukom človiti na glavi i pri tome svirati najteže klasične komade. Dotičnik je svirao i pred predsjednikom Sjedinjenih Država Američkih.

O tome su u svoje vrijeme pisale sve američke novine, i ta genijalna produkcija otvorila je novu i neslućenu eru u muzici. Naskoro se javi jedan drugi Mister, da će svirajući »Sonatu na mjesečini« i neprestano ušima micati. Drugi se okladio, da će svirati as-dur vals od Chopina i da će se kod svakog trećeg takta počešati iza uhom čas desnom čas lijevom nogom, naizmjence. Svu trojicu potukao je sa 10 : 0 četvrti, koji se prijavio, da će ležeći na posebnom za to udešenom divanu sam na četiri ruke svirati »Ouverture Egmonta«, rukama partiju prima, nogama partiju sekunda.

Hoće Amerikanci, vala!

ZA SMIJEH I ŠALU

ČUDNA SUSRETLJIVOST. Milan: »Alberte, molim te, pozajmi mi pedeset dinara!«

Albert: »Ah, to je zgodno! Baš sam bio nakanio, da ja od tebe pozajmim deset dinara.«

Milan: »Ali, drage volje! Onda ćeš mi dakle dati samo još četrdeset dinara.«

BUDILICA. Kupac: »Trebam rabljenu budilicu, ali mora jeftina biti!«

Staretinar: »Evo jedna baš za vas! Ide izvrsno! Samo 30 dinara!«

Kupac: »A budi li uistinu!«

Staretinar: »Još kako! Samo je treba prije malo protresti...«

ZDRAVO I VESELO. Petar sretne na ulici Pavla pa mu dovikne: »Možeš li mi posuditi 100 dinara?«

»Žao mi je, nemam kod sebe ni dinara,« odvrati Pavao.

»A kod kuće?« upita Petar.

»Sve je zdravo i veselo!« dovikne Pavao i odbrza dalje.

U GOSTIONICI: Gost: »Kakve su to, konobaru, crne točke u juhi?«

Konobar: »To su valjda vitamini, o kojima se sad toliko čuje.«

SKUPOĆA. Otac čita glasno novine, kako je zabranjeno dizati cijene u dućanima.

»Šteta,« primijeti mali Zvonko, »što se mene tiče, sapun bi mogao deseterostruko poskupiti...«

LJUBAV. »Pismo od 40 stranica napisao vam je vaš zaručnik? To mi je posve neshvatljivo. Pa šta vam sve piše u tolikom pismu?«

»Da me ljubi...«

PRAKTIČAN DAR. »Što ti je tata kupio za tvoj imendan?«

»Aparat za brijanje.«

»Što? Pa ti imaš istom devet godina!«

»Da, tata se njim sam brije, dok ja ne narastem.«

BESKRAJNOST. Filozofa Kanta posjetila je neka gospođa te ga upitala, što je zapravo beskrajnost. Kant odgovori: »To je vrijeme, koje bih trebao, da vam to razjasnim.«

DJEČJI IDEAL. Mali Branko: »Kad budem velik, otići ću u Ameriku.«

»A šta ćeš tamo biti?«

»Indijanac!«

ON IGRA SVE. Na ulazu jednoga kora u crkvi bila je pločica s natpisom: Na kor smije tko zna igrati. Zato je organista stajao na vratima i svakoga, tko je htio na kor, upitao, što igra.

Jedan reče gusle, drugi flautu, treći klarinet, četvrti trubu itd. Među ostalima se jedan gospodin osobito gurao, da dođe do ulaza, pa da tako zauzme na koru dobro mjesto. Kada dođe do vrata, upita ga organista:

»Što gospodin igra?«

»Ja znam sve,« odgovori ovaj. Dakako da ga je odmah pustio.

Na koru ga organista pozove, da igra prve gusle.

»To ne znam«, odgovori ovaj.

»Onda izvolite klarinet.«

»Ni toga ne znam«.

»Eh, onda ćete rog.«

»Nisam to učio.«

»Onda ćete valjda znati po notama udarati u bubanj.«

»Molim, ne znam note.«

»Pa vi ste na ulazu rekli da igrate sve, kako ste to mogli?«

»Eh, ja sam mislio igrati na karte.« Zabilježio: *L. Z.*

DOBRIJAN KAO KESTENJAR

»Evo vrućih, slatkih, friško pečenih maruna!«
Čika viče, svijet se kupi
ko da je uzbuna.

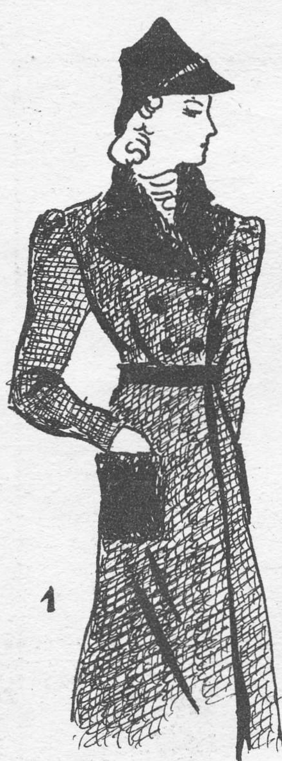
Dok Dobrijan tako viče
i marune peče,
lopov njemu sve marune
zgrabi i uteče.

Kad opazi srdit čika,
što lopov napravi,
brzo skoči, za njim leti,
da mu glavu smlavi.

Al je lopov mudra lija:
nov si pravac dadne,
te Dobrijan, koliko je
dug i širok, padne!

Ilustrovani dvotjednik „Obitelj" stoji 5 Din po broju. Pretplata 30 Din na tri mjeseca, za inozemstvo 4 dolara godišnje. Pretplata se plaća unaprijed Rukopisi se ne vraćaju. „Obitelj" izdaje Konzorcij Kuća Dobre Štampe. Za izdavača i uredništvo odgovara Dr Josip Andrić, glavni urednik „Obitelji" Zagreb, Trenkova 1. Adresa uredništva i uprave „Obitelji": Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21. Telefon 54-17. Ček. rač. pošt. šted. br. 33.536. „Obitelj" se tiska u Tiskari Narodnih Novina u Zagrebu. Za tiskaru odgovara V. Kirin, Deželićeva ul. 2.

-Moda i krzno-

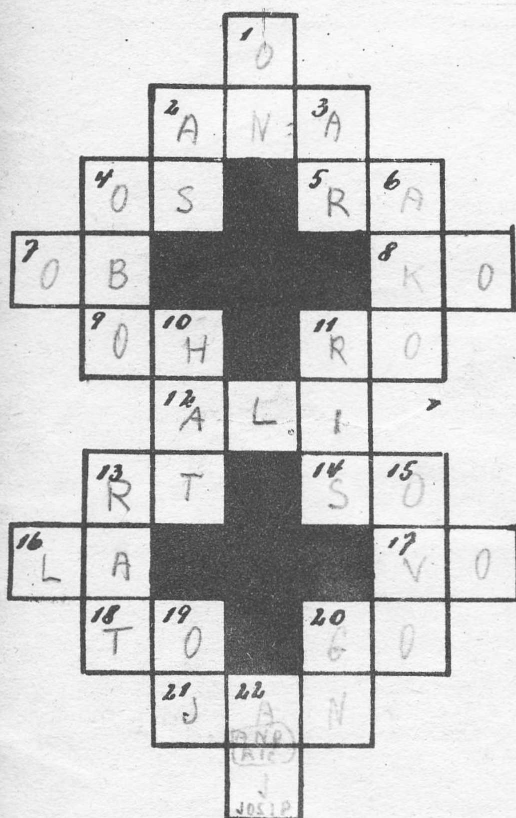

1

2

3

Od lijeva na desno: 1. Jednostavni zimski sportski kaput sa krznenim ovratnikom i džepovima. Pojas i puceta od kože u istoj boji kao i krzno. — 2. Elegantan kaput od toplog zelenog materijala sa crnim krznom. Ovratnik je naboran, a dolje podstavljen istom tkaninom kao što je i kaput. Narukavci su također od krzna. — 3. Ukusni zimski kostim od tamnoplavog baršuna optočen krznom blijedo-žute lisice. Suknja je potpuno jednostavna, tek nešto u zvonolikom kroju. — U krugu: Krznena garnitura, koja se sastoji od šeširića, ovratnika i kolčaka, a puceta mogu također biti od krzna. Sve od sivog indijskog perzianera.

KRIŽALJKA

Složio J. Kovaček

Vodoravno: 2. Žensko ime, 4. osovina, 6. Egipatski bog sunca, 7. Rijeka u Rusiji, 8. upitna zamjenica 9. Uzvik, 11. Grčko slovo, 12. Veznik, 13. Krajnja tačka, 14. Začin, 16. Francuski član, 17. Dom. životinja, 18. Pok. zamjenica, 20. Nag, 21. Češko ime.

Okomito: 1. Lična zamj., 2. Igraća karta, 3. Mjera za površinu, 4. Dva (dual), 6. Veznik, 10. Konj (turski), 11. Životinja 13. Boj bitka, 15. Pok. zamjenica, 19. Odziv, 20. Inicijali ruskoga književnika, 22. Inicijali našega književnika.

Odgonetku treba poslati uredništvu do 15. veljače. Bit će nagrađeno 20 odgonetača knjigama i drugim lijepim nagradama.

ODGONETKE I NAGRADE IZ BROJA 52.

Vodoravno: 1. Pup, 4. Tui, 7. Vuk, 10. Dub, 13. Ada, 14. Argentina, 17. Oda, 18. Kameleon, 20. Acetilen, 22. Dar, 23. So, 24. As 25. Ski, 27. Eo, 28. As, 29. OF, 33. PR (Pavle Radić), 34. Nas, 36. SR, 37. RO, 39. Usa, 40. Kastilia, 45. Melanija, 49. Ida, 50. Komunizam, 51. Van, 52. Rat, 53. Oto, 54. Ona, 55. Oka. Okomito: 1. Pakao, 2. Udar, 3. Kam, 4. Talon, 5. Ure, 6. Igo 7. Vic, 8. Une, 9. Kotar, 10. Dol, 11. Udes, 12. Banka, 15. EN, 16. Ta, 19. Es, 21. IS, 22. Demon, 26. Istra, 30. Fakir, 31. Triko, 32. Drama, 33. Prana 35. Sada, 36. ST, 38. On, 39. Ujak, 41. Sat, 42. Lot, 43. Imo, 44. AV, 45. Mi, 46. Ezo(p), 47. Lan, 48. Ivo.

Po 10 romana dobili su: Briefklam Ema i Mustić K. Po 5 romana: Udović K., I. Ladić i L. Ivić. Po 1 roman: J. Vizak iz B., I. Mladenić iz S. M., Župni ured, Gornje selo, V. Jankovac iz Zagreba, I. Vukasović iz B., I. Mikloš, J. Kovač iz M., o. V. Bonifačić, S. Grundler iz S., S. Starčević iz G., fra I. Borak iz S., Z. Ferenčić i B. Rogić iz Zagreba i N. Masić iz Sombora.

VELIKI NATJEČAJ „OBITELJI“, SLIKA II.

8

11

9

10

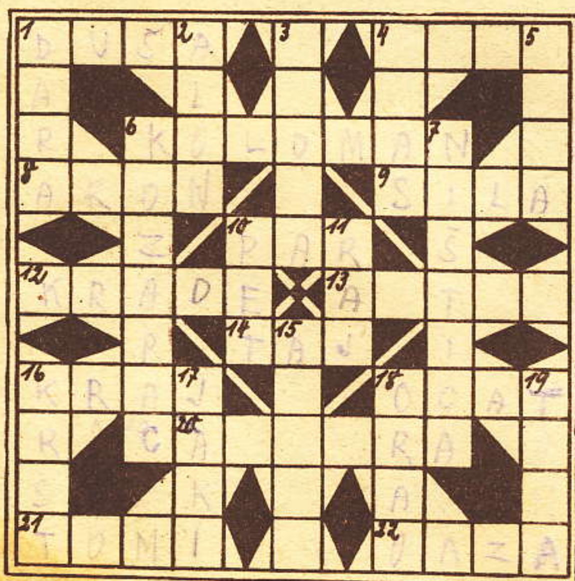
12

OVANNI

PINI

KRIŽALJKA

Složio Marko Badovinac, Zagreb

KUPON „OBITELJI“ Br. 3–4.

V o d o r a v n o: 1. Duh, 4. Postolarsko oruđe, 6. Ugarsko-hrvatski vladar, 8. Biblijsko lice, 9. Moć, 10. Dvoje 12. nepovlasno oduzima, 13. Čin (lat.), 14. Pokazna zamjenica, 16. Mjesto, 18. Sirče, 20. talij.: vesela (sprijeda a=e), 21. Muško ime, 22. Plodan kraj u pustinji.

O k o m i t o: 1. Žensko ime, 2. Idimo (franc. fon.), 3. Prezime izumitelja kompasa, 4. Šala (slov 5. Žensko ime, 6. Hrvatski pisac 1858—1906., 7. Nula, 10. Broj (pet) 11. Mjesto svetih, 15. Zastupnik, 16. Križ, 17. Silni 18. Ptica, 19. Sin Izmaela.

Odgonetke treba poslati do 30. siječnja. Među odgonetače podijelit će se 20 nagrada.

Odgonetke i nagrade iz br. 51.

V o d o r a v n o: 1. misa, 4. isto, 8. oil, 10. tok, 11. Alepo, 14. obitelj, 16. okata, 18. ar;, 20. rok, 22. mati, 23. Lika. — O k o m i t o: 1. moj 2. ii, 3. slabost, 5. stolari, 6. to, 7. oko, 9. Petar, 12. lik, 13. pet, 15. sam, 17. Ika, 19. Ra, 21. O. K.

Po 10 romana dobili su: Ivan Godinec i Ljubica Frljuk. Po 5 romana M. Tominc i R. Fenk. Po 2 romana: J. Skračić iz Zagreba, V. Perek, M. Cindrić i L. Lovinec. Po jedan roman: V. Jonjić iz Sarajeva, E. Ostrogonac iz Subotice, A. Divić iz A., A. Zaninović iz Beograda, D. Pajk i Anica Delić iz Zagreba, M. Badovinac i Z. Pleško iz Zagreba, Josefa Šribar iz B., Em. Magdić iz O., V. Kereković iz Zagreba, S. Zdjelar iz P. i K. Köberl iz L.